

OMLIGGENDE

EN

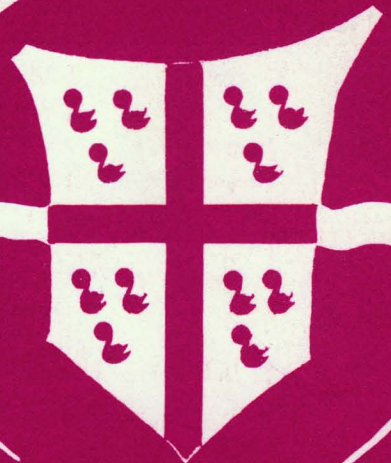
IZEGEM

VOOR

PERIODIEK

HEEMKUNDIGE

Ten Mandere

BESTUUR :

Voorzitter	RAFAËL VERHOLLE	Heyestraat 21	Tel. : (051) 30 12 42
Ondervoorzitter	JOZEF BOURGEOIS	Marktstraat 29	Tel. : (051) 30 04 73
Secretaris	ROBERT LEROY	Boomforeeststraat 51	Tel. : (051) 30 10 56
Penningmeester	ALBERIC DEPRez	Marktstraat 32	Tel. : (051) 30 10 25
Archivaris	ANDRÉ DEMEURISSE	Baronielaan 45	Tel. : (051) 30 22 04
Redactie	ANTOON VANDROMME	Blauwhuisstraat 54	Tel. : (051) 30 31 35
Bestuurslid	ROGER BEKAERT	Sint-Crispijnstraat 37	Tel. : (051) 30 34 99
Bestuurslid	LUC BILLIOUW	B. Vandenbogaerdelaan 91	Tel. : (051) 30 12 23

HOE WORD IK LID?

GEWOON LID : 200 fr.

STEUNEND LID : 300 fr.

ERELID : 400 fr.

- Ofwel door storting of overschrijving op rekening 712-0700260-03 van Heemkundige Kring «Ten Mandere» 8700 Izegem.
- Ofwel betaalt U aan een van de leden van het Bestuur.

Noot: In geval van storting of overschrijving vergeet U niet de gewenste jaargang(en) te vermelden.

ARCHIEF :

- Is ondergebracht in het Stadhuis, Korenmarkt.
- Is open voor iedereen.
- De toegang wordt verleend na aanvraag op het secretariaat, stadhuis, op 1e verdieping, bureau 7, bij de heer André Demeurisse.

BIBLIOTHEEK :

- Is ondergebracht in het stadhuis, Korenmarkt.
- Is gratis toegankelijk voor alle leden van Ten Mandere, op vertoon van hun lidmaatschapskaart van het lopende jaar.
- De boeken kunnen gratis in bruikleen ontvangen worden.
- De aanvraag dient gericht tot de heer André Demeurisse, stadhuis, 1e verdieping, bureau 7.

ALLE OUDE GESCHRIFTEN, BOEKEN, FOTO'S, KAARTEN e.a. BETREFFENDE IZEGEM worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het Bestuur.

JAARGANGEN :

Jaargang I	1961	nrs 1-2-3	uitgeput	Jaargang VIII	1968	20-21-22	150 fr.
Jaargang II	1962	4-5-6	150 fr.	Jaargang IX	1969	23-24-25	uitgeput
Jaargang III	1963	7-8	uitgeput	Jaargang X	1970	26-27-28	uitgeput
Jaargang IV	1964	9-10	uitgeput	Jaargang XI	1971	29-30-31	uitgeput
Jaargang V	1965	11-12-13	uitgeput	Jaargang XII	1972	32-33-34	uitgeput
Jaargang VI	1966	14-15-16	uitgeput	Jaargang XIII	1973	35-36-37	150 fr.
Jaargang VII	1967	17-18-19	150 fr.	Jaargang XIV	1974	38-39-40	150 fr.
				Losse nummers			75 fr.

- Enkele losse nummers zijn nog in voorraad (nrs. 7 - 10 - 13 - 15 - 24 - 25 - 26 - 30 - 31 - 34).
- Deze oude jaargangen kunnen besteld worden bij de Archivaris.
- Wanneer U 't nodige bedrag stort op de hierboven vermelde rekening (+ vermelding van de gewenste jaargang(en)), worden ze U met de post toegezonden.

INHOUD

1	INHOUDSTAFEL		111
2	IZEGEM onder het FRANS TIJDPERK (3)	R. Bekaert	113
3	Bijlagen Nr 27 tot 38		
4	<i>Illustratie Herman Roelstraete</i>		150
5	Figuren van bij ons		
	HERMAN ROELSTRAETE	H. Willaert	151
6	<i>Illustratie Herman Roelstraete</i>		158
7	<i>Illustratie Herman Roelstraete Medaille</i>		166
8	ACTUEELTJES	R. Leroy	172
9	<i>Illustratie : Actueeltjes in beeld</i>		174
10	SNIPPERS Nr 15 (120 - 122)	A. Vandromme	177
11	UIT DE OUDE DOOS		179
12	<i>Illustratie : Pompiers - Garde civique 1895</i>		180

≠ Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van de door hem ondertekende bijdrage.

IZEGEM ONDER HET FRANS TIJDVAK

DEEL III

DOOR ROGER BEKAERT

Het consulaat en het keizerrijk.

Na de schitterende overwinningen in Egypte, landde generaal Bonaparte heimelijk in Frankrijk, verscheen plots te Parijs in de vergadering van de vijfhonderd en deed zich dadelijk gelden. Dit gebeurde op 9 november 1799. Het directoire werd afgeschaft en drie consuls werden aangesteld. Op 24 december 1799 eigende Bonaparte zich de titel toe van eerste consul.

Het tijdperk van regeringsloosheid was daarmee afgesloten en een nieuwe constitutie kwam tot stand.

De proklamatie van de drie consuls duidde een gans nieuwe richting aan. Vrij vertaald luidde de proklamatie aldus : "Burgers, een nieuwe grondwet werd ingesteld, gefundeerd op de principes van een representatieve regering en op de heilige rechten van eigendom, gelijkheid en vrijheid. De machten zullen stevig en stabiel zijn. De revolutie blijft gevestigd op de principes waarmee ze begon. Ze is nu geëindigd!" Hier in het land legde men die grondwet ter stemming voor, slechts weinig mensen gingen stemmen. (134)

De oude eed van trouw en van haat aan het koninkdom werd afgeschaft en men was voortaan verplicht trouw te zweren aan de nieuwe constitutie.

Door de wet van 18 Pluvioise, Jaar 8 (17 februari 1800) kwam een grondige bestuurlijke hervorming tot stand. Het bestuur steunde hoofdzakelijk op de prefecten. Dit waren gewoonlijk zorgvuldig uitgekozen mannen, die als ambtenaren rechtstreeks verantwoording verschuldigd waren aan de centrale overheid in Parijs. Het waren om zo te zeggen een soort van kleine keizers in hun departement (135). Ze benoemden de maire of meier in de gemeenten van meer dan 5.000 inwoners, mochten de lokale bedienden benoemen en hielden elk jaar een inspectietocht door hun departement (136)

Izegem behoorde tot het Leie-departement, dat onderverddeld was in 4 arrondissementen, bestuurd door een onder-prefect. De kantons bleven bestaan als de omschrijving van een vredegerecht.

Elke gemeente kreeg een "Conseil municipal" (gemeenteraad) met aan het hoofd een meier en twee of meer adjoints.

Izegem behoorde tot de prefectuur van Brugge en kende volgende prefecten, François Deviry, 64 jaar oud, een oude politieke rat, die reeds onder het oud regiem ambassadeur geweest was in Nederland en Spanje en die tijdens de revolutie de meesters trouw gediend had.

In 1804 kwam F. Chauvemin.

De derde prefect heette Baron Arborio. Hij overleed op 14 augustus 1811, te Brugge en werd opgevolgd door de laatste prefect F. Sault.

Izegem, behorende tot het arrondissement Kortrijk, kende gedurende gans het Frans tijdvak maar één onder-prefect, een zekere Picquet.

Izegem was kantonhoofdplaats en beschikte diensvolgens over een vrederecht. Weldra verloor het echter die titel ten voordele van Ingelmunster, die hoofdplaats werd en het vrederecht toegewezen kreeg. Als motief voor deze verandering gaf men aan, dat Izegem over geen steenwegen beschikte en dat Ingelmunster zeer gunstig gelegen was tussen Kortrijk en Brugge. Eigenaardig genoeg waren de meeste vooraanstaanden te Izegem het daarmede eens. Er liepen immers geruchten dat de hoofdplaats van een kanton hoger zou belast worden en meer consrits zou moeten leveren. Izegem stond er echter op, dat de vrederechter, die verkozen moest worden, een Izegemnaar zou zijn.

Bij die verkiezing had een grappenmaker volgend versje op zijn stembrief geschreven :

*"Ik wensch te mogen zien, tot onzer heyl en baete,
dat onze rechter zijn : Gulielmus Verstraete."*

Het was dan ook Verstraete die tot vrederechter gekozen werd voor het kanton Ingelmunster en hij was Izegemnaar. (137)

De Izegemse Meiers.

De nieuwe bestuursinrichting maakte het ook te Izegem noodzakelijk, over te gaan tot de nodige veranderingen.

Op 7 Thermidor, Jaar 8 (26 juli 1800) kwamen hier 's morgens om 8 uur de prefect en de onder-prefect aan. Het municipaal bestuur moest samenkomen in het gemeentehuis. De onder-prefect bedankte het bestuur en verklaarde dat het ontslagen was.

Berlamont en Gaspard Ignace Clement. Op plechtige toon las onder-prefect Picquet voor : "*Nommés par Bonaparte, premier consul de la république*". De nieuw aangestelden moesten nu nog de eed van getrouwheid afleggen, aan de constitutie van de republiek van 7 Nivose, jaar 8 (28 december 1799); dit deden ze in de handen van Picquet. (138)

Op 16 Thermidor (3 augustus 1800) werd citoyen Masson, ex-commissaris van het gouvernement, aangesteld als politie-commissaris van Izegem. (139) Pierre Vanwtberghe, die reeds die functie uitgeoefend had, stelde ook zijn kandidatuur voor die post, maar werd niettegenstaande zijn door de inwoners en de Franse overheid bekende fransgezindheid, geweerd.

Nu moest men ook nog een "conseil municipal" hebben. Die gemeenteraad moest eigenlijk gekozen worden, maar de overheid vond het niet nodig en stelde zonder verkiezing die raad aan.

Volgens het bevel van de prefect moest die raad bestaan uit 30 inwoners. (140) Er werden slechts 26 leden opgeroepen en aangesteld en dit op 10 Vendémiaire, jaar 9 (2 oktober 1800). Volgende personen werden opgeroepen en kwamen te 5 uur bijeen in de meierij :

1. Pierre Devos, handelaar.
2. Sylvester Vermeulen, herbergier in het gemeentehuis.
3. Hilaire Vandaele, bakker.
4. Jean Vergote, winkelier.
5. Joseph Driessens, winkelier.
6. François Vandenborre, garenkoopman (141)
7. Jacques Basyn, bakker.
8. Jacques Derynck, molenaar.
9. Eugène Vanderheeren, schoenmaker.
10. Crispijn Storme, brouwer.
11. Pierre Dekeyzer, bakker.
12. Louis Ameye, winkelier.
13. Pierre Vandenberghe, handelaar.
14. Pierre Bernaert, brouwer.
15. Jean Kerkhof, winkelier.
16. Pierre Dufuort, landbouwer.
17. Jean Vandommele, winkelier.

18. Charles Andries, landbouwer.
19. Pierre Joseph Delaere, landbouwer.
20. Roger Werbrouck, kuiper.
21. Frans Scherpereel, tabakhandelaar.
22. Pierre Grispert, chirurgijn.
23. Michel Hoornaert, fabrikant.
24. Augustijn Rootsaert, linnenhandelaar.
25. Guillaume Neiryck, fabrikant.
26. Philippe Denys, houtdraaier. (142)

Meier Ameye gaf lezing van hun benoeming en vroeg hen de eed van trouw aan de constitutie af te leggen. Allen deden dit uitgenomen Jacques Basyn. Hij zegde dat hij 60 jaar was en dat hij dat aanzag als een voldoende reden om niet in functiete treden. Wij mogen echter niet vergeten dat toen geruchten liepen dat de paus de beëdigde functionarissen in de kerkelijke ban zou slaan. Sommige mannen waren dan ook niet happig om een baantje te aanvaarden. In elk geval, toen de raad op 23 Vendémiaire (15 oktober 1800) bijeengeroepen werd, verschenen er slechts 20 leden. De aanwezige leden hadden een gevoel van onbehagen en weigerden beslissingen te nemen, indien de raad niet voltallig kon zetelen.

Onze eerste meier overleed op 5 Nivose, jaar 9 (26 december 1800) (143). Hij had het Franse regiem gedurende lange tijd gediend, maar nooit vijandschap getoond tegenover de priesters. Toen hij getroffen werd door een beroerte, ging men zelf op zoek naar een priester. Men vond pastoor Delaere die nog steeds ondergedoken leefde maar toch kwam om het H. Oliesel toe te dienen. De familie deed stappen om hem te laten begraven met een koordienst, maar zulks was totaal onmogelijk, aangezien de openbare diensten eerst hernomen werden op 6 juni 1802. Wij moeten ook zeggen dat hij gedurende enkele tijd een van de onderpastoors verborgen hield in zijn eigen huis en toen deze een plaats vond in een ander huis, stuurde Ameye nog dagelijks voedsel.

J. B. Vandewalle was de tweede meier. Hij werd eerst benoemd op 25 Floréal, jaar 9. Intussen deed Berlamont dienst als "Maire provisoire".

J. B. Vandewalle werd te Izegem geboren op 10 juli 1765 en overleed er op 5 oktober 1824. Hij werd tot meier benoemd op 5 oktober 1801 en bleef het 7 jaar lang. (144)

Hij werd geïnstalleerd op 19 mei 1808, om 5 uur in de namiddag. Hij had te Kortrijk uit de handen van de onder-prefect zijn benoemingsbrief ontvangen en had er de eed afgelegd. Hij kwam langs de baan van Ingelmunster naar Izegem en werd er plechtig ontvangen. De boogschuttersgilden : St. Sebastiaan, St. Barbaña en St. Joris stonden hem aan de tol-barière op te wachten. (145) Een brigade gendarmen bewees hem de militaire eer.

Louis Thilleur-Alison was in Izegem geboren op 15 februari 1773 en stierf er op 12 december 1810. Hij schonk bij testament een huis met land aan het bureel van weldadigheid. (146) Tot aan zijn benoeming en na zijn overlijden opnieuw oefende de eerste adjoint, Berlamont de functie uit van "Maire provisoire". (147) Intussen was pastoor Delaere die gedurende 24 jaar pastoor geweest was van St. Hilonius, gestorven (24 oktober 1810). Hij werd opgevolgd door E. H. Buseine, die meninhuldigde op 5 december 1810. (148)

Onze laatste meier was Antoine Coucke. Hij werd bij keizerlijk dekreet benoemd en zou na de val van Napoleon aan het hoofd van de stad blijven als burgemeester. Willem I van Nederland behield de gezagsdragers van Izegem en verhief de gemeente tot stad in het jaar 1825.

Hier laten wij het dekreet van de keizer volgen met de benoeming van Antoine Coucke ;

1e Division
enregistré le 3 août
N° 3729

Décret Impérial
AU PALAIS IMPERIAL ST. CLOUD
Le 31 Juillet 1811
NAPOLÉON
Empereur des français, Roi d'Italie
Protecteur de la confédération du Rhyn
Médiateur de la confédération Suisse
Sur rapport de notre ministre de l'intérieur
nous avons nommé et nommons
COUCKE PIERRE ANTOINE
MEMBRE DU CONSEIL MUNICIPALE
aux fonction de maire dans la
commune d'Iseghem, Arrondissement de la Lys

en remplacement de Thilleur décédé
Notre ministre de l'Intérieur est chargé
de l'exécution du présent décret

Signé : NAPOLEON

Pour l'Empereur, le ministre Secrétaire d'état

Signé : L. DAVRE

Meier Coucke moest op 19 augustus naar Kortrijk, waar de onder-prefect hem deze benoemingsbrief voorlas en waar hij volgende eed aflegde : "*Je jure obéissance à la constitution de l'empire et fidélité à l'empereur*".

Meier Coucke was ook lid van de gedeputeerde staten van West-Vlaanderen en voerde de titel van : "Koninklijke notaris". Als eerste burgemeester van Izegem werd hij tijdens de revolutie van 1830 op 29 september afgesteld en opgevolgd door Joseph Vandenbogaerde.

Het onderwijs onder het Frans bewind.

Ook in het onderwijs grepen grondige veranderingen plaats.

Een dekreet van de conventie zegde : "*Le culte de la raison doit remplacer la Religion Chrétienne*" (149)

Dit betekende ongeveer dat men in de scholen de kerk wilde vervangen door de natie, het geloof door de rede en de opvoedende waarde van de godsdienst door de burgerzin. Men wilde vooral grondig te werk gaan en gaf daarom bevel alle boeken in de scholen te onderzoeken. Al de boeken die maar enige tegenstrijdigheden inhielden met de beginselen van de republiek moest men vervangen door boeken die handelden over de rechten van de mens, over de grondwet, of door boeken die een tafereel ophingen van heldhaftige en deugdzame daden.

Wij weten reeds dat door de wet van 15 Fructidor, jaar 2, alle religieuze instellingen onwettig verklaard werden en de goederen verbeurd verklaard werden. Daarbij ontnam men hen het recht om te onderwijzen.

Als wij willen handelen over het onderwijs, moeten wij vooropstellen dat men in die tijd bijna uitsluitend beschikte over private scholen, waaraan de ouders over het algemeen zeer gehecht waren.

Een wet van 17 november 1794 wilde daarin verandering brengen en bepaalde dat er één primaire school moest opgericht worden per 1.000 inwoners. De private scholen werden door de gemeente gesteund, zoals duidelijk blijkt uit het

volgende dokument : "Petrus Devos, ontfanger der commune ende canton Iseghem, de anno 1796, betaelt te versoucke van d'administratie van 't selve canton aen Louis d'Hulster, in voldoeninghe van syn pensioen, als geswooren schoolmeester alhier de somme van honderd twintig ponden parisis over dagelijks te leeren ende schrijven d'arme kinderen deser commune, Gedaen in sittings, 6 Pluviose VI jaer der republiek." (25 januari 1796)(151) Deze opdracht is ondertekend : Joseph Thilleur, J. B. Vandewalle, Lieven Neirinck.

Op 5 februari 1798 kwam er een nieuwe wet, die de principiële vrijheid van onderwijs schrapte. Waarschijnlijk was het feit dat de meeste ouders zich vasthiielden aan de private school, een doorn in het oog van het centraal bestuur te Brugge. Op 25 april 1798 kwam een schrijven, waarin klacht ingediend werd tegen het feit dat er in Izegem geen officiële school opgericht was. Daarbij werd het Izegems bestuur verplicht al de private schoolinrichtingen te gaan inspecteren, om te onderzoeken of de doelstellingen van de republiek niet werden tegengewerkt.

De Franse commissaris Comere was er als de kippen bij om die inspectie onmiddellijk te doen uitvoeren. Op 2 juli 1798 begaf het gemeentebestuur zich dan ook naar volgende Izegemse onderwijzers : L. J. Dehulster, Emmanuel Desmadryl en Martin Houtekind. Zij onderzochten de boeken en verklaarden dat er niets in stond in tegenstrijd met het republikeins regiem. President Ameye gaf echter toch bevel om nieuwe boeken aan te schaffen zoals "De rechten van de mens", "De constitutie" en andere gelijkaardige werken.

Men schafte dan ook voor de scholen volgende boeken aan : "Verklaering der rechten des mensch ende burgers" uitgegeven bij Huyghe te Brussel. In de scholen moest men elke week 35 artikels lezen, uitleggen en deze laten van buiten leren.

Elke school moest ook werk maken van de "Republikeinse catechismus" samengesteld door J. J. A. Burger van Gend tot Gend, uyt de drukkerij A. B. Steven, op d'Aljuynleie. Uit het voorwoord van die catechismus nemen wij volgende holklinkende woorden over : "O veertienden July van het jaer 1789, O heuglyken en in alle eeuwen gedenkweerdigen dag !....."

Maer gy, O gedenkweerdigste Dagen van alle, O 31 Mey, 1 en 2 Juny 1793. O myn jong Mede-borgers ! O teedere spruyten der vryheyd ! 't Is voor u alleen, dat ik de schets van de grootste en aengenaemste tafereelen wil afmaelen....."

Die catchismus bestond uit verschillende hoofdstukken die handelden over : De eigendom, de natuurlijke godsdienst, de zedelijke verplichtingen en de voor-

naamste tijdstippen van de Franse revolutie. Die catechismus was naar het voorbeeld van onze oude catechismus gesteld in vragen en antwoorden, die de kinderen moesten memoriseren.

Om een gedacht te geven van die catechismus laten wij hier een paar voorbeelden volgen :

Over de eigendom

V. Aen wie behoort gy toe ?

A. Aen het vaderland.

Over de natuurlijke godsdienst

V. Wie moet gy aenbidden ?

A. Het goddelyk en eeuwig opperwezen.

V. Voor welken godsdienst ?

A. Ik ben vry tot het verkiezen van eenen godsdienst.

V. Welk is den temple van dien godsdienst ?

A. Het heelal ende gantsche natuer.

V. Wie zyn de priesters ?

A. De herten der menschen.

Over de zedelijke verplichtingen

V. Welken is den nuttigsten aller staeten ?

A. Den staet der Land-bouwers.

V. Waerom ?

A. Omdat hy alle andere voed. (Sic)

V. Mogt gy iemand haeten ?

A. Ja, de vyanden van het Vaderland. (151)

De Izegemse onderwijzers :

1. L. J. Dehulster was in 1798 52 jaar oud en hield reeds 18 jaar lang school in de Wijngaardstraat, naast het huis van de bekende linnenkoopman Vandendorre
2. Emmanuel Desmadryl, rond de 49 jaar oud, kwam zich hier als schoolmeester vestigen in 1784 in een huis nabij de Knok in de Papestraat. Hij was weduenaar met twee zonen, Frans 15 jaar en Louis 12 jaar. Therese Laethem was er dienstmeid.
3. Martin Houtekind hield sedert 1790 school in de St. Pietersstraat, naast

de oude Sinte Pieter, herberg gehouden door Jan Rousseau-Heyman. Hij was 35 jaar oud en gehuwd met Marie Vermote, die zeven jaar ouder was en waarmede hij vier minderjarige kinderen had. (152)

Deze leerkrachten hadden het volledig vertrouwen van de ouders en bij gebrek aan leerlingen en leerkrachten bleef de primaire school, niettegenstaande het voortdurend aandringen van het centraal bestuur nog steeds uit. Men vond, volgens briefwisseling, blijkbaar geen gepaste leerkracht en ook geen geschikt gebouw.

Op 12 september 1798 vaardigde het centraal bestuur volgend dekreet uit : *"De verkoop van presbyterien, hovingen en medegaende gebouwen, die nog niet wettelijk verkogt of aengeslagen zyn, is opgeschorst tot den stond dat de centrale departement-administratien zullen bepaald hebben welke zal noodig zyn te behouden, 't zy om te dienen voor logement van de leeraers der primaire scholen en om leerlingen te ontvangen onder den duer der lessen, 't zy tot anderen publieken dienst."* (153)

Het stadsbestuur van Izegem was in de wölken met dit dekreet, want men hoopte nu de verkoop van de pastorijs te kunnen beletten. Citoyen Steur belast met de schatting van de nationale domeinen was geneigd om de schatting te doen van de pastorijs. Het bestuur van de stad schreef naar de centrale administratie om te wijzen op voornoemd dekreet en om de aandacht te vestigen op het feit dat Izegem nog geen primaire school had en dat de pastorijs geschikt was om bij het opdagen van een onderwijzer, te dienen als lokaal. (154) *BIJLAGE 27*

Men had echter zonder commissaris Comere gerekend, die met vrouw en kinderen de pastorijs bewoonde. Deze richtte een schrijven aan het centraal bestuur, om te beletten dat de pastorijs zou gebruikt worden voor een school. Hij had immers niet graag die woning verlaten.

Hier volgt het schrijven van Comere in vrije vertaling :

"Iseghem, 5 Ventose, jaar VII (23 februari 1798)

Citoyen,

Daar sinds geruime tijd al de kinderen beroofd zijn van alle mogelijkheid tot onderwijs, smachten alle familievaders van dit canton naar de stichting van een primaire school.

Zonder twijfel zal de oprichting niet lang meer duren en naar mijn oordeel moet nu uitgezien worden naar een geschikt lokaal. De pastorijs is voor dit doel veel te klein. Ten andere het gebouw is omringd met water en het zou veel te gevaar-

lijk zijn om daarin schoolkinderen onder te brengen. Er bestaat hier echter een ander nationaal gebouw, dat onder alle omstandigheden uitstekend schikt voor de oprichting van een school, namelijk het vroeger klooster van de grauwe zusters. Daar is zuivere lucht, een grote tuin en ruime lokalen. Dit zijn gunstvoorwaarden, waardoor dit gesticht kan gemaakt worden tot een van de mooiste gymnasia van het departement. Overtuigd van deze zienswijze, staat een groot aantal inwoners van dit kanton op het punt een petitie te sturen naar de centrale administratie, om deze te bewegen aan de wetgevende macht te vragen, dat dit gebouw bestemd zou worden voor een private school. Ik zal u copie van deze petitie opsturen en verzoek u om deze vraag bij het centraal bestuur van het gouvernement te willen steunen.

Groet en eerbied,

Comere".

BIJLAGE 28

De poging van Comere om het klooster niet te verkopen en ter beschikking te stellen voor een primaire school mislukte. Op 11 augustus 1798 werd het klooster openbaar verkocht aan de gebroeders Vandenborre (155).

Intussen bleven de private scholen aan het werk.

Meester Dehulster gaf de nieuwe republikeinse schoolboeken niet in de handen van zijn leerlingen. Bovendien had hij de onvoorzichtigheid zijn anti-republikeinse gevoelens niet onder stoelen of banken te steken.

Het gevolg was, dat hij op 4 Nivose jaar VII (12 december 1798) afgesteld werd als bezoldigde onderwijzer. (156)

Hier volgt het besluit van het Izegems bestuur in vrije vertaling :

"-Gelet op het besluit van het uitvoerend directoire, dat zowel de officiële als de particuliere scholen onder toezicht van het municipaal bestuur stelt en de verplichting oplegt aan dit bestuur, herhaalde bezoeken af te leggen in de scholen, ten einde zich te vergewissen of de onderwijzers de jeugd opleiden volgens de republikeinse leerstelsels en leerboeken aanwenden, die geschikt zijn om de burgerdeugden en het civisme op te wekken.

-Overwegende dat spijs de vermaning die gedaan werd aan citoyen Louis Dehulster, onderwijzer in deze gemeente, deze weigert zulkdanige schoolboeken in gebruik te nemen.

-Gelet op het feit dat tijdens de laatste troebelen, die in deze gemeente zijn ontstaan, de genoemde anti-republikeinse gevoelens heeft geuit.

-Overwegende dat zulke gedragslijn terecht doet veronderstellen dat deze onderwijzer tegenover het regerend bewind kwaadwillige gevoelens bij de leerlingen aankweekt.

-Willende alle noodlottige gevolgen voorkomen, enz....

-Gehoord hebbende de commissaris van het uitvoerend directoire,

Besluiten :

1° Dat de genoemde Louis Dehulster, onderwijzer in deze gemeente, van zijn bediening is afgesteld.

2° Dat de school voorlopig zal gesloten blijven tot verdere beslissing vanwege de centrale administratie.

3° Dat het getroffen besluit zal worden bekendgemaakt in de twee landstalen en een afschrift aan de centrale administratie zal worden gestuurd.

Dit besluit werd dan ook overgemaakt aan de centrale administratie van Brugge op 20 januari 1799, met een kort begeleidend woord dat aldus eindigde :

"*Vous y verrez nos motifs et vous jugerez s'ils sont fondés.*" (Gij vindt er onze motiveringen in en kunt oordelen of ze gegrond zijn.)

Dit besluit werd door de ouders, die de leerkracht en zijn school zeer genegen waren, op gemor ontvangen. Eigenaardig genoeg vond ik in de rekeningen van stad een ontvangstbewijs op name van meester Dehulster, die een som van 40 livres Tournois ontving "*over devoiren als gratis geleerd hebbende kinderen dezer canton, alsmede geleverd te hebben papier, pennen, int ende leerboeken.*" (157)

Die betaling werd gedaan kort na de afzetting. Ik geloof dat wij daar uit mogen besluiten dat Dehulster na zeer korte tijd opnieuw voortging met les geven en dat er geen verdere maatregelen genomen werden. Had men hem en de bevolking willen intimideren ? Was men bevreesd over het gemor van de ouders ? Ofwel liet het Izegems bestuur de zaak rusten en keken ze oogluikend toe ? Wie zal het zeggen ?

Onderwijs onder Napoleon.

Wij zagen reeds, dat na de overname van de macht door Napoleon alle ambtenaren de eed van trouw aan de nieuwe constitutie moesten afleggen. (Wet van 21 Nivose jaar VIII = 11 januari 1800).

Op 17 Prairial jaar VIII (6 juni 1800) eiste de prefect dat ook alle leerkrachten die eed zouden afleggen in de handen van de meiers. De meier van

Izegem gaf hen een tijdspanne van 10 dagen om aan dit bevel te voldoen. Volgende leerkrachten werden uitgenodigd : Louis Dehulster, Benoit Clement, Martin Houtekind, Guillaume Roelens, Ignace Dewachter en de schoolvrouwen : Anne Marie Bulckaert, Anne Marie Vandecappelle, Barbara Buyse, Marie Naert en Therese Pardoën. (158)

Wij gaven reeds een korte levensschets van een drietal onderwijzers. Hier laten wij ook een korte schets volgen van al de anderen, die het onderwijs verzekerden in onze stad.

Benoit Clement : 40 jaar, gehuwd met Brigitte Slambrouck. Hij had drie minderjarige kinderen en woonde in de Kortrijkstraat waar hij les gaf.

Ignace Dewachtere woonde op een klein hofstedeke in het Yprestraetjen en hield er klas. Hij bewoonde Izegem sedert 1779, was 56 jaar en gehuwd met Godelieve Naert, die slechts 28 jaar oud was. Het volk noemde zijn school "de wachterscholen". Zijn school had een zeer goede faam en zelfs burgerkinderen bezochten dit buitenschooltje. In 1820 zou hij dan ook in de stad komen wonen en hij kreeg er zoveel leerlingen dat zijn vrouw moest helpen om les te geven. Die school bleef bestaan tot aan de dood van vrouw Dewachtere.

Anne Marie Bulckaert : dochter van Petrus, een landbouwer die boerde in de Beiaardstraat. Ze was ongehuwd en gaf les in het huis van haar vader.

Anne Marie Vandecappelle : (of Capelle) 57 jaar, ongehuwd, gaf klas in het Vangestraetjen.

Barbara Buyse : Vrouw Bernard Ronse (schoenmaker) gaf klas in de Hondstraat.

Marie Naert : We. Petrus Depoortere, 70 jaar, bewoonde Izegem sedert 1749 en woonde samen met haar dochter Marie Barbara Depoortere en met een oude vrouw Marie Douchy (89 jaar en in Izegem wonende sedert 1738)

Ze gaf les in de Krekelmotestraat. (159)

Therese Pardoën : ongehuwd, 44 jaar, woonde bij haar stokoude vader, Petrus Pardoën (89 jaar, wonende te Izegem sedert 1738). Zij gaf les op de Korenmarkt.

Al die leerkrachten verschenen bij de meier met uitzondering van Therese Pardoën, maar allen weigerden de eed af te leggen. Als strafmaatregel was voorzien de sluiting van de scholen van de weigeraars. Dit sluiten liep niet vlug van stapel, zoals blijkt uit een schrijven van Picquet, onderprefect van Kortrijk : *"Ik heb de eed van trouw aan de constitutie, waarvan alle functio-*

narissen gehouden zijn, geëist zowel van de openbare als van de partikuliere leerkrachten. Allen hebben geweigerd en ik heb bevolen de scholen te sluiten, doch ze gaan ongestoord verder met les geven. Ik zal de maatregel hernieuwen en ik zal mijn uiterste best doen om de scholen te sluiten van die meesters en meesteressen die weigeren zich aan de wet te onderwerpen. Om beter een einde te maken daaraan zullen wij trachten een eerlijke en voldoende onderlegde leerkracht te vinden om de kinderen op te leiden. Wij zullen hem aanstellen als onderwijzer van de primaire school en hem steunen in zijn pogingen om leerlingen te werven." (160)

Dit schrijven was gedateerd 22 Brumaire (15 november 1800).

Eindelijk in 1803 kwam een aanvraag van François Ignace Clement om als gemeentelijk onderwijzer benoemd te worden. Hij was een geboren Izegemnaar, 43 jaar oud en tot dan toe onderwijzer te Ieper. Hij had een uitstekend dienstbewijs van de meier van Ieper op zak. Men benoemde hem op 11 Thermidor jaar XI (30 juli 1803) (161)

Volledigheidshalve wil ik hier nog melden dat in de eerste bevolkingslijst (2 oktober 1795), volledig samengesteld in 1799, de naam voorkomt van Ciprien Canniere, onderwijzer. Hij gaf toen les op de wijk "De Sloore", was 36 jaar en gehuwd met Petrus Crombez' weduwe. Eigenaardig genoeg is er nergens anders ook maar enig spoor te vinden van die onderwijzer. (162)

Misschien heeft hij maar korte tijd dit ambt uitgeoefend.

In 1806 vinden wij een andere schoolmeester met name Bernard Crombez. Hij werd vrijgesteld van legerdienst door het kopen van een plaatsvervanger. Wij weten dat hij een school had om te onderwijzen in de Vlaamse en in de Franse taal en dat hij een toelage kreeg van de stad. (163)

Hij moet een zeer begaafd man geweest zijn, want gedurende verschillende jaren was hij beiaardier, waarvoor hij een vergoeding ontving van 50 Fr. per jaar. In 1807 tekende hij, in uitvoering van een schrijven van de prefect, het officiële plan van Izegem en ontving daarvoor 110 Fr. (164)

Hij was ook chef van de muziek, aangezien hij 50 Fr. kreeg van de stad, voor het opluisteren van het feest van de kroning van Napoleon en dit op 5 september 1808. Tevens was hij ook een tamelijk begaafde kunstschilder, die veel bestellingen kreeg en in 1810 het onderwijs verliet om zich geheel te wijden aan de schilderkunst.

J. B. Vandewalle, gewezen meier, volgde hem voor korte tijd op als onderwijzer tot er een ander persoon kwam, namelijk Jean Baptist Libbrecht. Deze was slechts 22 jaar oud en kreeg onder het Hollands bewind geen toelage meer van de stad. Hij was zonder bestaansmiddelen, verliet Izegem en opende een pensionnaat te Evergem. (165)

Belastingen en opeisingen.

Frankrijk met zijn revolutie en het gedurig oorlogen zat steeds in geldmoeilijkheden. De assignaten hadden niet kunnen vermijden dat de staatskas altijd nog nood had aan geld. Belastingen en opeisingen moesten dan maar zorgen voor de noodzakelijke fondsen.

1. De geforceerde lening.

Op 10 december 1895 besomde de Franse republiek ons land met een lening van zes honderd miljoen livres of frank. Deze som moest betaald worden in klingende munt of in graan, maar aan de prijs van 1890. Dit was een geweldige grote som en de graanprijs steeg gedurig, maar moest gebeurlijk geleverd worden als belasting aan de veel lagere prijs van 1890.

Men mocht ook betalen met assignaten, doch ze zouden slechts aanvaard worden aan het honderste van hun nominale waarde.

Die verplichte lening was daarbij bedrieglijk maar fijn bedacht.

Een lening heeft de betekenis van iets geven om het naderhand terug te krijgen. De Fransen redeneerden anders. Ze zegden : "Elk jaar moet iedereen belasting betalen. Welnu als gij bv. 1.000 Fr. geeft in de lening dan zult ge elk jaar 100 Fr. minder belasting moeten betalen. In plaats van een lening was het eerder een vervroegde betaling van belasting. Men was ook niet vrij om in te schrijven op die lening. Elke burger was verplicht in te schrijven voor een bepaalde som. Men schatte de burgers rekening houdende met de grootte van hun fortuin.

Het Leie-departement moest 5 miljoen opbrengen. Op de circulaire du département de la Lys (3 Thermidor jaar IV), staat als aandeel voor Izegem, 21.640 livres. De gemeente stelde Livinus Neiryck en Debal aan als schatters. Ze moesten dus uitmaken welke burgers en voor welke som moesten bijdragen in die geforceerde lening.

Ongeveer 5 maand na het openen van die lening stuurde het kanton Izegem de gereedgemaakte lijst van die beide schatters naar Brugge (8 Floreal jaar IV = 27

april 1796). Die lijst droeg volgende handtekeningen : Jos. Gellinck, F. Debal, J. Vandommele, P. Coucke commissarissen en Clement dit Fievez, secretaris. (166)

Toen de centrale administratie de lijst ontving, vroeg ze als controle de lijst van al de landbouwers, met de grootte van hun bedrijf en met aanduiding of ze eigenaar ofwel huurder waren. Izegem telde in die tijd 142 landbouwers.

De schatters moesten de personen indelen in 16 categoriën. De af te dragen sommen voor de lening schommelden van 50 Fr. voor de eerste categorie tot 1.000 Fr. voor de 16e reeks. (167)

De stad, zoals blijkt uit wat volgt, trachtte de toestand van haar inwoners zo slecht mogelijk voor te stellen, om de bijdrage zo laag mogelijk te houden en zich te verrechtvaardigen voor de lage bijdrage.

De gemeentevaders voegden, bij het opsturen van bovengenoemde lijsten, in randnota volgende opmerkingen :

"a. Te Izegem wonen geen kapitalisten. Alle op de lijst vermelde personen zijn burgers die hun klein fortuin hebben bijeengezameld door noeste werkzaamheid en onverdroten vlijt, een slaande bewijs dat men hier niet in de rijkdom zwemt.

b. Het bezit van de landbouwers die op de tabel voorkomen, hetzij dat ze eigenaar zijn of pachter, is fel verminderd. Voortdurend zijn ze gedwongen geweest tot allerlei karweien : convooien en transport, levering van graan, voeders en allerhande andere zaken, waarvoor ze tot hiertoe geen enkele vergoeding ontvangen hebben.

c. Op de lijst komen een groot aantal handelaars voor, waarvan de bestaansmiddelen teloor zijn gegaan als gevolg van de oorlogsgebeurtenissen. Bovendien heeft de oorlog al onze ingezetenen uitgeput.

d. Alle overige gemeentelingen zijn handarbeiders, meestal wevers die amper met moeite kunnen bestaan, kleine boertjes die door de opeisingen in de put zitten en dan armen, waarvan het aantal schommelt tussen 300 à 400 en waaronder men veel bedelaars telt.

2. Andere belastingen.

Korte tijd na die geforceerde lening kwamen de Fransen met een nieuw soort belasting : "La contribution personnelle, mobilière et somptuaire de l'an V". Men moest dus een persoonsbelasting, een bezitsbelasting en een luxebelasting betalen. (168)

Elke inwoner kreeg een aangifteformulier en moest daarop volgende punten invullen :

- a. Naam, voornaam en adres.
- b. De waarde van het bewoonde huis.
- c. Het beroep of stiel.
- d. Het bedrag van de jaarlijkse wedde, salaris, renten of pensioen.
- e. Mannelijke of vrouwelijke bedienden in dienst.
- f. Aantal rij- of trekpaarden.
- g. Aantal wagens, karren of rijtuig.
- h. Of men gehuwd of ongehuwd was en gebeurlijk hoeveel kinderen men had.
- i. Of men eigenaar was.

(BIJLAGE 29)

Het gemeentebestuur moest schatters aanduiden, die verplicht werden de belastingen vast te stellen voor het jaar V.

De gemeentelijke sergeant J. B. Vandeputte kreeg opdracht een schriftelijk bevel te overhandigen aan volgende personen, om hen ervan te verwittigen dat ze opgeroepen werden als repartiteur van de belastingen : Jean François Stauthamer, handelaar; Jacques Vandommele, handelaar; Pierre Joseph Tanghe, landbouwer; Martin Vervaecke, practicien, en Ignace De Raedt, landbouwer. Geen van die mensen gaf gevolg aan het bevel. Ze hielden er blijkbaar niet van om hun medeburgers te moeten belasten. Die weigering werd te Brugge streng gelaakt in volgende termen : "*Il faut punir leur résistance coupable*". Het centraal bestuur eiste een strenge straf tegen die vijf mensen. Volgende richtlijnen werden gegeven : "*Dientengevolge zult gij vijf vreemde commissarissen benoemen, die zonder verwijl het inkomen en de bezittingen zullen schatten, doch voorlopig zullen ze betaald worden door de vijf weigernaars.*" (169 en 170)

Als gevolg daarvan liet J. Vandommele op 20 Fructidor jaar V (6september 1797) weten dat hij wilde optreden als eerste repartiteur. Het centraal bestuur drukte zijn tevredenheid uit in volgende termen : "*Nous applaudissons à cette décision, car il importe beaucoup pour les administrés que ces fonctions soient remplies par des hommes intégrés et éclairés.*" (171)

Men hield meer van plaatselijke schatters, die beter de personen kenden en altijd toch meer konden rekenen op het vertrouwen van de medeburgers. Het spreekt van zelf dat belastingen vaststellen voor medeburgers ver van een

plezierige taak was. Reeds onmiddellijk waren er langs alle kanten betwistingen en dan moest het gemeentebestuur optreden als scheidsrechter. Daarom ging men over tot het oprichten van een soort jury, die uiteindelijk de schatting kon bevestigen of wijzigen. Die jury kreeg de naam van "Jury d'équité". Op 27 Pluviose jaar VI (15 februari 1798) benoemde Izegem zulk een jury. Deze bestond uit : Jacques Dujardin; Pierre Joseph Bernard, brouwer; Guillaume Loncke, landbouwer; Augustin Rootsart, handelaar en Josse Doorme, handelaar. (172)

Niettegenstaande aandringen en dreigen kwam het Izegems bestuur er niet toe de belastingen op tijd te doen betalen. Als gevolg daarvan kwam er op 24 januari 1799 een militaire executie bestaande uit een groep soldaten onder de leiding van Bellu, commandant der grenadiers van de mobiele brigade. Hij moest een onderzoek instellen en moest rapporteren dat alles in orde was voor het jaar V, maar niet voor het jaar VI. Het gemeentebestuur beloofde alles in orde te brengen tegen het einde van de decade en drukte de overtuiging uit, dat de nalatigen door het verschijnen van de militairen zich nu wel zouden haasten om zich in orde te stellen.

Bellu eiste een bijzondere zitting van het gemeentebestuur, waarop moest geantwoord worden op de door hem gestelde vragen. Wij vonden het volledig verslag van die zitting met de gestelde vragen en de gegeven antwoorden. Hier laten wij het volgen :

V. Zijn de klokken neergehaald ? A. Ja

V. Is de ontwapening doorgevoerd ? A. Ja

V. Hoeveel wapens en van welke natie werden er ingeleverd ?

A. 28 geweren, 2 pistolen en 2 sabels.

V. Is de wapendracht algemeen verboden ?

A. Eerst werd alle wapendracht verboden, maar na een besluit van de centrale administratie werd de dracht toegelaten aan de openbare functionarissen van het kanton en die zijn ten getalle 19. De andere 9 geweren, 2 pistolen en 2 sabels staan ter beschikking van de commandant.

V. Zijn de conscrits van de eerste klasse vertrokken ? A. Ja, allemaal.

V. Hebt gij de lijst van de deserteurs ontvangen en wat werd er gedaan om ze te ontdekken ?

A. Die lijst is ons bekend. Er werden reeds opzoekingen gedaan en ze zullen nog hernieuwd worden.

V. Zijn er in dit kanton tekenen van de cultus ? A. Neen.

Toen Bellu vertrok liet hij hier één klok. De andere twee moesten naar Brugge

vervoerd worden op kosten van de gemeente. (173) (BIJLAGE 32)

In de raadszitting van 7 Messidor jaar VII (25 juni 1799) werd volgende ploeg repartiteurs aangesteld om de persoons-, grond- en luxebelasting vast te stellen : Joseph Coucke, ex-baljuw; Martin Nuttens, landbouwer; Jean Van Wtberghe, hoedenmaker; Jean Baptist Vandeputte, landbouwer en Dominique Tack, geneesheer. (174) Ook deze heren speelden niet in de kaart van de Fransen en dit blijkt uit een schrijven aan het centraal bestuur, waarin gezegd werd : "*Er is geen reden om een lijst op te stellen van betalers van luxetaks want : Il n'existe dans le canton aucun objet de luxe....*" (175)

Het antwoord van het hoger bestuur bleef niet lang uit. Ze bestempelden die heren als saboteurs en ze schreven dat er te Izegem gebeurde : "*Une véritable fraude qu'il est nécessaire et urgent de réprimer.*"

Brugge zond dan ook naar Izegem een speciale commissaris in verband met een onderzoek over de luxetaks. Het was een zekere citoyen Copman uit Wielsbeke. Hij kwam hier aan op 18 november 1799. (176) Hij moest gelogeerd worden op de kosten van de stad en een dagloon ontvangen van zeven frank.

3. Belastingen op deuren en vensters.

Dit was de nieuwste soort van belastingen. Voor Izegem bedroeg de belasting op deuren en vensters 4.320 Fr.

De Izegemse administratie was niet akkoord met die som en liet Brugge weten dat er veel fouten begaan waren in de telling van deuren en vensters, want dat veel deuren en vensters toegemetseld waren. "*Trouwens*" stond er in dit schrijven te lezen, "*Roeselare, dat veel dichter bebouwd is, moet maar amper de helft betalen van Izegem.*" Ze vroegen dan ook een gans nieuwe telling. (177)

4. Opeisingen

Naast de belastingen moest ook met vrij grote regelmaat geleverd worden in natura.

Bij besluit van de centrale administratie moest Izegem 50 quintalen haver leveren aan het militair magazijn van Brugge. De stad schreef dat het onmogelijk was 5.000 Kg. haver te leveren en vroeg of ze in de plaats tarwe en rogge mochten leveren (178)

Blijkbaar treuzelde de stad met die levering want men zond de burgerlijke commissaris Schwartz naar Izegem. Hij was vergezeld van 35 soldaten en een

Franse kapitein. De stad moest zo rap mogelijk zorgen voor de levering en moest daarbij 104 livres Tournois uitbetalen aan de expeditie Schwartz. (179)

Het bestuur gaf aan 37 landbouwers bevel haver en rogge te leveren. De inbreng was echter onvoldoende en uit mandaten leren wij dat ze zich haver moesten aanschaffen te Rozebeke.

Pas was de nieuwe oogst afgepikt of er volgde een nieuwe opeising.

Het stadsbestuur zond een klacht naar het centraal bestuur, waarin gewezen werd op de vroegere leveringen en waarin aandacht gevraagd werd voor het feit dat Meulebeke en Ingelmunster, met meer landbouwgronden en mindere bevolking, niet zoveel moesten leveren als Izegem. Men vroeg dan ook ontslagen te worden van leveringen aan het magazijn van Ieper, om nog enkel te moeten leveren aan dit van Kortrijk. (180)

Wij hebben het vermoeden dat men de klacht van de stad aanvaardde, want wij vinden een schrijven aan citoyen Schadet, Garde magasin des vivres et des fourrages de la place de Courtray, waarin gevraagd wordt dat de 159 rekvisitiebons van Izegem genummeroteerd zouden teruggestuurd worden, teneinde daarmede rekening te houden bij het opmaken van de belastingsrollen. Wij vinden helermaal niets meer over leveringen aan het magazijn van Ieper. (181)

De republikeinse feesten.

Onder de Franse republiek werden een hele reeks nieuwsoortige feesten ingevoerd. Wij hadden : het feest van de stichting van de republiek, het feest van de soevereiniteit of opperheerschappij van het volk, het feest van de jeugd, van de gehuwden, van de erkentelijkheid, van de landbouw, van de vrijheid, van de ouden van dagen, van de planting van de vrijheidsboom, van de vereniging van België met Frankrijk, van de moord op Lodewijk XVI, van de keizer, van de rede, enz.....

In Vlaanderen waren de fanatieke republikeinen wel geneigd om die feesten te vieren, maar de meeste mensen stonden eerder afwijzend. Er waren zelfs feesten waar de mensen hier ter plaatse totaal vijandig tegenover stonden, zoals bv. het feest van de rede. In Izegem werd ~~dit~~ laatste feest nimmer gevierd. Op andere plaatsen vierde men dit feest met de meeste luister. Wij weten bv. dat te Kortrijk in de Sint-Michielskerk en te Brugge in de Sint-Walburgiskerk de eredienst van de rede werd ingevoerd. Een lichtekooi, gedrapeerd in wit en rode gewaden, werd in die kerken plechtig op een troon geplaatst en er

als godin van de rede gevierd en vereerd.

Onder al de feesten waren de Fransen speciaal gehecht aan het feest van de republiek. Men oefende dan ook de nodige drukking uit om dit feest overal te laten vieren.

Te Izegem werd dit feest voor het eerst gevierd op 22 september 1797. Uit een hier volgend verslag krijgt men de indruk dat er zeer weinig belangstelling was vanwege de inwoners. Wij laten dit verslag hier volgen : "Op 1 Vendémiaire, jaar VI (22 september 1797), worden 's morgens de klokken geluid. De beiaard kondigt het feest aan. Te 2 uur hernemen die vreugdetekenen. De citoyen Guillaume Bossuyt, president; Jacques Basyn, Joseph Thilleur, Jean Baptiste Vandewalle en Liévin Neiryneck, administrateurs, evenals Comere, commissaris van het uitvoerend comité en Guillaume Debal, secretaris, begeven zich naar de raadszaal van het gemeentehuis. Die heren waren overtuigd dat men het best de republiek kon dienen en vieren met te werken voor de republiek en te beraadslagen over de dringende maatregelen die konden getroffen worden in verband met het besluit van het centraal bestuur over de belastingen, dat gestuurd werd in date van de 3e complementaire dag.

Te 5 uur 's avonds werden de klokken geluid en speelde de beiaard voor de derde maal. Na voorzien te hebben in de nodige maatregelen inzake bovengenoemd besluit, ondertekende de municipale administratie dit verslag en werd de zitting gesloten" (182)

De manier waarop dit feest te Izegem gevierd werd mishaagde in grote mate de Franse overheid. Vijf maanden later werden de Izegemse administrateurs wandelen gezonden en werd er besloten voortaan de republikeinse feesten te vieren met de nodige luister. Het is wel duidelijk dat het niet alleen die feesthistorie was die dit ontslag wettigde. Er waren ook de moeilijkheden met de belastingen en de Franse overheid had het vermoeden dat er kwade wil in het spel was.

In elk geval werd er meer aandacht geschonken aan het vieren van de feesten. Wij vinden verslagen over het vieren van het feest van de gehuwden (183), het feest van de landbouw (184) en andere feesten, die onveranderlijk gevierd werden met klokkengeluid, heildronken en de onvermijdelijke "Chants Civiques".

Het feest van de souvereiniteit van het volk, op 30 Ventose (20 maart 1798) werd met grote zorg voorbereid en georganiseerd.

Te 2 uur in de namiddag kwam het bestuur bijeen, nadat een vinnig tromgeroffel op al de hoeken van de gemeente het feest had aangekondigd. De klokken galmden

en de beiaard speelde. Toen nu het bestuur uit het gemeentehuis stapte, werd een stoet gevormd om naar het kasteel Blauwhuis te trekken. In het park zou een loopkoers gehouden worden. Vooraan in de stoet werd de vlag van het kanton gedragen die gevolgd werd door twee trommelaars. Daarna stapte het muziek op. Vervolgens kwamen vier jongelingen, deelnemers aan de loopkoers. Kinderen droegen de prijzen die bestemd waren voor de overwinnaars. Het waren vier tinnen schalen, twee grote en twee kleinere.

Nu volgden de twee veldwachters en de politie-commissaris Pierre Van Wtberghe in groot uniform, alsook de gemeentebedienden en de municipale administrateurs. De president van de municipaliteit en Comere in groot uniform sloten de stoet. Een groep nieuwgierigen liep achterna. In het kasteelpark stonden reeds een aantal nieuwgierige toeschouwers.

Men besloot de koers te laten doorgaan in twee ploegen van twee man. Er waren immers maar vier lopers en men trachtte de feestelijkheden iets of wat te rekken. In de eerste reeks won Eugène Berlamont en in de tweede Eugène Werbrouck. Deze beide kregen elk een grote schaal en de kleinere werden geschonken aan de verliezers.

De stoet werd dan opnieuw gevormd en keerde terug langs de Gentstraat en de Marktstraat en over de Grote Markt naar het gemeentehuis.

In oorspronkelijke tekst laten wij hier de ordonnantiën over de betalingen ter gelegenheid van dit feest volgen : *"Bij ordonnantie van de commissarissen municipael van 't canton van Iseghem, zal den borger Pierre Devos, ontfangen der pointinglasten deser canton, gelieven te betaelen aen borger Pierre Ameye, president deser canton, tot thien ponden, acht schelen parisis over voorschotten bij hem gedaen, ten behoer deser commune, immers betaelt t'hebbende tinnen prysen bij de municipaliteyt te winnen, gegeven aen de snellopers op den feestdag van de souvereiniteyt du peuple."* (185)

"Aen de kleine symphonie bestaende uyt volgende personen werd betaelt negenthien ponden, vijf schelen parisis voor het speelen van violen en instrumenten musical : Frans Bouckaert, Petrus Rousseau, Petrus Vandewalle, Louis Vandewalle en Martin Dobbels."

"Aen de kloekluyders veerthien gulden Vlaamsch courant, over hun devoiren in het luyden negethien poysen alle klokken deser commune."

"Aen weduwe Rochus Vandewalle, herbergierster in de marktstraat, acht ponden

thien schelen parisis, over thairen thaeren huysse gedaen, bij order van de voornoemde commissarissen municipaux door de seerloopers en kloekeluyders op den feestdag van 30 Ventose ll. an VI."

Ik meen dat het niet zonder belang is enkele losse gebeurtenissen en toestanden te schetsen, die tekenend zijn voor het leven te Izegem tijdens de Franse bezetting.

De veekeuring.

De Franse overheid was uiterst bezorgd over ziekten onder het vee. Ze hadden gedurig behoefte aan paarden voor het leger en aan gezond rundvlees. Ze stelden dan ook alles in het werk om het vee gezond te houden en troffen daartoe ook de nodige maatregelen. Volgende mandaten tonen aan dat ze de gemeenten verplichtten het vee te laten onderzoeken :

"Bij ordonnantie van de municipaele administratie van 't canton van Iseghem zal den borger Pieter Devos, ontfangen van pointinglasten van desen canton van den jaer 1796, gelieven te betaelen aen Joannes Hoornaert, experten heelmeeester van Peerden, woonende binnen de commune van Ouckene, de somme van negen ponden sesthien schelen parisis, over het doen de visite ende examinatie gedaen den 4 complimentaire dag, jaer VI, van alle peerden, existerende binnen dese commune ende canton, tot het bevinden of er geene en waeren besmet met het vorte snot, in welke somme begrepen is den devoyr van den experten ende commissarissen....." (187)

Op 18 Nivose jaar 8, moest het Leie-departement 573 paarden leveren. Ze moesten tussen 5 en 9 jaar oud zijn en het mochten geen *"Merien zijn met een veulen of ook geen springhengsten"*. Izegem moest voor zijn deel 3 paarden leveren. Te Izegem besloot men dat de bezitters van paarden onder mekaar mochten bedisselen wie er zou leveren. De prijs moest worden geschat door experten en de vereffening moest gebeuren binnen de 30 dagen door de ontvanger van het departement. (188)

(BIJLAGEN 33, 34 en 35)

Ook het hoornvee werd onderzocht zoals blijkt uit het volgend mandaat :

"Bij ordonnantie d'adm. mpale. van het canton van Iseghem sal den borger Pierre Devos, als ontfangen van d'impositien deser voornaemde canton betaelen aen Francis Claerbout, vleeschhamder alhier de somme van sesendertigh livres tournois over voldoeninghe van het gonne aen hem by besluit van d'administratie deser canton in date 17 Frimaire sesde jaer (7 december 1797) is toegestaen als ge-

nomeerde experten tot visiteeren het hoornvee gedurende de ziekte ofte maladie ipezootique der hoornbeesten. (Mond- en klauwzeer)

Dese inteevende met acquit sal valideren in rekeninge, in sittings van 12 Prairial VII jaer." (189) - (31 mei 1799)

Een nieuwe duiker en brug in de Papestraat.

Tijdens het najaar 1799 kreeg Petrus Tanghe opdracht een grote stenen duiker te bouwen over de Pastorijbeek in de Papestraat. Het was aan die brug dat de stad onder andere tolgeld vroeg aan de vreemdelingen die met dieren de stad binnen kwamen.

De rekening van Tanghe die wij vonden in het archief van Izegem geeft ons een gedacht over de prijzen en de lonen in die tijd.

"Specificatie omme Petrus Tanghe, metsers binnen de commune van Iseghem over het maecken den duycker liggende dweer de papestraete voor de smisse, in brumaire 8ste jaer Rep.

- van metsen en dienen 10 daegen aen 14 stuyvers daegs, comt 1 gulden 14 groote
- 14 daegen dienen aen 10 stuyvers daegs, comt 1 gulden 10 groote.
- 20 manden calck aen 16 stuyvers de mande, 16 guldens (190)

Tanghe tekende met een kruisje (ongeleeterd) J. Devos was tegenwoordig.

Herstelling van de markten.

Gedurende de maand Frimaire, achtste jaar moest ontvanger Devos betalen aan Guillaume Coucke en synen compagnon, zeven gulden en tien stuivers courant als arbeidsloon voor het ophogen van de markten. (191)

De paardesmeden.

In het stadsarchief van Izegem bevinden zich verschillende mandaten voor smeden die verplicht waren te werken voor Franse ruiters. Hier een paar voorbeelden :

- Pieter Lahousse, paardesmid te Izegem, ontvangt 21 ponden en tien grote paris voor ijzers en beslaan van militaire paarden en enige nagels en ijzers gemaakt tot versterking van de gevangwagen.
- Joannes Vandewalle ontvangt tien stuivers voor twee ijzers en beslaan van het paard van een dragonder die hier in dienst was. (192)

De krankzinnigen.

De krankzinnigen werden te Izegem, als het ernstige gevallen waren, overgebracht

naar "Het furieuzen huys" te Kortrijk. Ongevaarlijke zieken trachtte men bij inwoners te plaatsen en de stad betaalde hen voor kost, verblijf en onderhoud. Weduwe De Sloovere was toen : *"Concierge de la maison de correction de Courtray."* In het archief vinden wij bewijzen van aflevering of afhaling van krankzinnigen bij die concierge. Ook vinden wij betalingsnota's bestemd voor : *"Het krankzinnigh huys tot Cortrijck"*.

Hier een voorbeeld van een krankzinnige geplaatst bij een inwoner en het betalingsorder van de stad : *"Bij ordonnantie etc.... sal betaelen aen Joannes Samoy, landman alhier, eerst de somme van eenennegentigh ponden parisis over seven maende houdernisse ende tafelcosten van Anne Catharine Cattry, imbecile en furieuse inboorlinge deser commune. Voorts de somme van elf ponden thien schelen parisis over betaelde noodige cleedingen voor de selve etc..."* (193)

Het Izegems bestuur vond de kosten voor deze zieke te hoog in Kortrijk. Die Anne Cattry was ongevaarlijk en men zond de veldwachter Corteville op den 5de complementaire dag, jaar 8, met een wagen naar Kortrijk.

Hij moest vrouw Cattry afhalen bij We. De Sloovere, deze betalen en de zieke overbrengen naar het huis van Jean Samoy, waar ze evengoed zou worden verzorgd en voor minder geld. (194)

Tabaksbelasting en tabakregie.

De tabakverkoopers werden aan een speciale tabaksbelasting onderworpen. De stad moest de staat van belastingsbetalers opsturen naar Brugge. Brugge zond zelf een controleur naar Izegem. Dit blijkt uit volgende rekening: *"Bij order enz.... sal den borger Petrus Devos ontfanger der impositien deser canton gelieven te betaelen aen den borger Patricius Van Meulen, als Messagier special, gesteld vanwege d'administratie centrale van 't departement van de Leye, ten eynde te doen effectueren de declaratien van de magasiniers ende publique verkoopers van tabacquen deser commune de somme van achttien livres tournois."* (195)
Gedaen in sittinge, 18 Nivose jaer 8 (8 januari 1800).

Onder Napoleon dan werd de tabakregie opgericht. Men mocht voortaan voor eigen gebruik geen tabak meer kweken. De opbrengst van de tabaksteelt moest aan de staat worden ingeleverd. Met toelating van de fiscus mocht tabak gekweekt worden, mits een jaarlijkse betaling van 400 Fr. Er werd vastgesteld welke gemeenten tabak mochten planten. Voor ons departement waren dit slechts 16 gemeenten. Izegem was niet bij die 16.

Wij vonden echter in het stadsarchief van Izegem een lijst van kwekers. Deze lijst werd naar de onder-prefect van Kortrijk gezonden op 18 april 1812. Wij hebben reden om te denken dat na enige tijd het aantal gemeenten, die tabak mochten kweken, uitgebreid werd. Er was strenge controle op de kwekers. Op 3 oktober 1811 werd zekere François Maddens verplicht zijn tabaksplanten uit te trekken (196). Het is begrijpelijk dat er een zwarte markt ontstond en dat de prijs de hoogte inging. Tabak en snuif kostten 1 pond 1 halve kroon per kilo.

De bietensuiker.

Toen Engeland de zeeën afzette (blocus continental) en er geen suiker meer kon ingevoerd worden, probeerden de Fransen suiker te halen uit de suikerbiet. De keizer vaardigde een dekreet uit, waarbij over het ganse rijk 32.000 ha. suikerbiet moest gezaaid worden. Voor ons land was dat 2.680 ha. Izegem moest naar bevel 3 ha. zaaien en ontving daartoe het nodige zaad.

De politiecommissaris kreeg bevel de landbouwers te bezoeken, te controleren of ze de verplichte oppervlakte bezaaid hadden. Die het verzuimd hadden, moesten aangeklaagd worden bij de onder-prefect. (197) Het viel mee te Izegem. Men liet weten dat alles met de meeste zorg gezaaid werd, geoogst en opgeborgen tot het ogenblik dat de onder-prefect zou laten weten waar ze moesten leveren. Hier moesten de bieten overgebracht worden naar een gemeentelokaal tot dat men nieuws ontving dat men ze moest leveren in de magazijnen Liebaert - Odevaere te Brugge. (198)

De suikerproduktie werd een groot succes en in 1812 moesten er reeds 100.000 ha. gezaaid worden en Izegem moest er voor zijn deel 13 ha. 6 a. zaaien. Aldus ontstond er een gans nieuwe industrie. Suikerbiet- en tabaksteelt deden het welvaartpeil van de landbouwers in sterke mate stijgen.

De burgerwacht.

Na de troebelen van de Boerenkrijg werd er een "Borgerwacht" opgericht. Die wacht moest de eigendommen beschermen tegen gebeurlijk optreden van brigands. Alle valide inwoners moesten om beurt op nachtwacht en kregen wapens in gebruik, die men vroeger had moeten inleveren aan de Fransen en die hier nog in bewaring gebleven waren. Elke dag werden 12 mannen aangeduid. Op de lijst van de opgeroepen mannen stond de naam van een herbergier, die verplicht was

zijn herberg ter beschikking te stellen van de burgerwacht om te dienen als wachtpost. Comere duidde een commandant aan, gekozen onder de betrouwbare republikeinsgezinde burgers en die bewijzen geleverd had van moed. Ze moesten verzamelen te 9.45 uur aan de herberg die op de lijst aangeduid was als wachtpost. Het beginuur van de ronden was vastgesteld op 10 uur. Weigeraars werden gestraft met een boete gelijk aan het loon van drie dagen werk. Er moest door de commandant een verslag gemaakt worden van alle gebeurtenissen tijdens de ronden. Wie die wacht beledigde of bedreigde, moest aanstonds aangehouden worden. Al de verordeningen met betrek op de burgerwacht werden aangeplakt in de Vlaamse en Franse taal.

De weinige wapens die in depot gebleven waren werden beurtelings gebruikt door de mannen die dienst moesten doen als burgerwacht.

Reeds op 30 Brumaire jaar 7 hadden de burgers bevel gekregen alle wapens in te leveren. De gemeenten moesten ze in bewaring houden. (199) Het bestuur smeekte de inwoners hun wapens in te leveren en dreigde met huiszoeking. Men verwittigde de inwoners dat ze moesten op hun hoede zijn voor militaire executie en dat het enige middel om allerlei ongelukken te voorkomen bestond in het onmiddellijk en stipt inleveren van alle wapens. (200) (BIJLAGEN 36 en 37)

Uit wat hier volgt blijkt dat de inwoners veel versleten wapens ingeleverd hadden of dat ze deze opzettelijk onbruikbaar hadden gemaakt.

Een wapenmaker uit Rumbek, Bernardus Messeyne, kreeg opdracht een hele reeks ingeleverde wapens te herstellen. Daarvan vonden wij het volgende bewijs :

" Specificatie over het vermaeken van geweren :

Number 1 : Eenen ane en de baterij verstaelt met een nieuw angelysder	: 2 - 16 - 0
Number 2 : Het roer gekuyst en het slot opengeleyt	: 0 - 16 - 0
Number 21: Twee vysnaegels gemaakt en het slot en de loop gekuyst	: 1 - 4 - 0
Number 19: Het slot opengeleyt en de loop gekuyst	: 0 - 16 - 0
Number 14: Hetselve	: 0 - 16 - 0
Number 18: Hetselve	: 0 - 16 - 0

Aldus vinden wij op die rekening zeventien stukken met hun nummer.

Wapenbezit werd als zeer ernstig beschouwd en slechts in speciale gevallen konden aanvragen om een wapen te mogen bezitten.

Wij vinden bv. een aanvraag van Albert Van Huerne voor zijn knecht Jacques

Warlop, aldus gesteld : "Mijn huis is verafgelegen en er is gevaar dat men er komt stelen." (201)

Voor de bewapening van de burgerwacht moest de stad zorgen voor het nodige buskruit. Men zond citoyen Driessens met een schrijven naar Brugge. Dit maakte het hem mogelijk de aankoop te doen van "Schietpoeder ten dienste van de patrouillen". Hij kocht er voor een bedrag van negen gulden en negen stuivers. Dit blijkt uit het bedrag hem terugbetaald door de stad op 11 Prairial jaar 7 (30 april 1799) (202)

Onder Napoleon bleef er een patrouille bestaan. Nu moesten er elke dag 45 man aangeduid worden. De dienstchef was een vooraanstaande van de gemeente. De patrouille moest de verschillende wijken aandoen van 8 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens. Dit streng optreden was ondermeer het gevolg van de vaststelling van veldwachter Jacques Mahr, die gezien had dat er schade aangebracht werd aan de bomen van de Heer VanHuerne. (203)

De nationale garde.

Napoleon richtte in 1806 een gemilitariseerde burgerwacht op. Het ging niet om een stadswacht, maar wel om een wacht die aan de kust en in de garnizoenen moest optreden en die moest waken over de binnenlandse veiligheid. Die wacht bestond uit opgeëiste burgers. Izegem moest 12 man leveren voor het derde legioen van de nationale landwacht, die in Sint - Omer in garnizoen lag. De stad was verplicht de uitrusting en het onderhoud van die mannen te betalen. Wie aangeduid werd kon zich laten vervangen. Meestal zorgde de stad zelf voor remplacanten. Aldus vinden wij dat op 12 Frimaire jaar 14, zes man werden aangeduid ter vervanging en dat de stad 160 Fr. per man moest betalen. (204) - (3 december 1805)

Die betalingen moesten geschieden bij Planckaert, ontvanger van het comité voor de nationale garde, en wij vinden regelmatig stortingen vanwege de stad en zelfs vragen om uitstel van betaling omdat de stad niet bij kas is. (205) Het getal 12, vastgesteld voor Izegem, moest altijd volledig zijn. Hier ook gebeurde wel eens desertie en dan moest onmiddellijk gezorgd worden voor vervanging. In het stadsarchief zijn bewijzen van desertie en hoe de stad zorgde voor onmiddellijke vervanging en voor het aanhouden zo mogelijk van de deserteurs. De stad kon moeilijk die financiële last dragen en deed op zeker ogen-

blik beroep op de bevolking om een vrijwillige bijdrage te storten voor die militairen. Het grootste deel weigerde echter (206). Louis Berlamont werd op 19 december 1806 benoemd tot onderluitenant van de 8ste compagnie 4e cohorte van het derde legioen.

Pasporten.

Niemand mocht op reis gaan in binnen- of buitenland zonder het pasport. De pasporten moesten aangevraagd worden bij de Franse commissaris Comere. Aan de herbergiers was het ten strengste verboden logement te verstrekken aan diegenen, die geen geldig pasport hadden en een bewijs van onbesproken gedrag. Ze moesten een register bijhouden van alle vreemde personen die in hun huis verblijf hadden. Daarop moest voorkomen : Naam en voornaam, beroep, woonplaats en datum van aankomst en vertrek. Dit register moest om de veertien dagen ingeleverd worden bij de overheid en telkens men er naar vroeg. Elke maand moest de lijst van alle vreemde personen opgestuurd worden naar het centraal bestuur te Brugge. Als vreemdeling werd aangezien, elk persoon die niet in de commune geboren was.

(BIJLAGE 38)

Het centraal bestuur gaf strenge voorschriften over het verlenen van de pasporten aan priesters. Daarover vinden wij volgend schrijven van Comere als antwoord op de richtlijnen van Brugge : "In antwoord op uw omzendbrief van 16 11. heb ik de eer U te melden, dat tot hiertoe geen vrijgeleide in dit canton werd uitgereikt aan de vorige pastoor of onderpastoors. Indien zij er moesten om verzoeken, zou ik al de inlichtingen nemen, waarover uw schrijven handelt. (207)

In het rijksarchief bevindt zich de lijst van al de personen die in het jaar VI een pasport aanvroegen en bekwamen. Die lijst verscheen in de Mandelbode van het jaar 1956. (208) Het is wel belangrijk te weten welke handelaars en neringdoeners toen op reis gingen en welke steden en markten zij bezochten. Wij vinden het meest linnenhandelaars en brouwers, ook hoedenmakers. De meeste reizen gingen naar : Bergues, Rijsel, St. Omer, Cassel, Duinkerke, Kortrijk, Gent, Brussel, Brugge, Oostende, Veurne, Ieper, Leuven, Mechelen, Antwerpen en Doornik. (209)

De werkklok.

140 Op 14 Prairial jaar 9 werd op verlangen van de bevolking de werkklok ingesteld.

Elke morgen gaf de klok van de kerktoren het teken voor de aanvang van het werk; 's middags werd de noen geluid en 's avonds luidde men te tien uur in de zomer en te 9 uur in de winter het einde van het werk. (210)

Om de atmosfeer en de personen uit de tijd van Napoleon te doen herleven is het misschien wel belangrijk hier enige losse gebeurtenissen op te tekenen.

§ De vrouwen of ouders van de opgeroepenen voor de nationale garde ontvingen een vergoeding van 1,26 Fr. per dag. Ze moesten om de tien dagen dit soldegeld afhalen te Kortrijk. Izegem zelf mocht dit niet uitbetalen. Vele van die mensen leefden in grote armoede. Naar Kortrijk gaan om zulk een kleine som af te halen was voor de meesten zeer moeilijk om reden van de afstand en omdat moeders dan hun kinderen moesten achterlaten. (211)

§ Toen de gemeenteraadsleden niet meer wilden verschijnen op de zittingen, benoemde de prefect op 2 augustus 1801 veertien nieuwe gemeenteraadsleden. Het waren : Pierre Vandendorre, Jacques Dewulf, Eduard Ducastel, Joseph Warlop, Jean François Verschaeve, Joseph Ameye, Jean Baptist Kerkhof, Louis Dejonghe, Pierre Van Wtberghe, Pierre Vanbiervliet, Jean Verhamme, Jean Verbeke, Pierre Deborghgraeve, Guillaume Loncke, Ze legden allen de eed van trouw aan de constitutie af. (212)

§ In juli 1801 stelde de meier de broodprijs vast. 1 kilo tarwebrood kostte 11 ct. $\frac{2}{3}$ en een kilo roggebrood 7 ct. $\frac{4}{5}$. (213)

§ Een schrijven van J. B. Vandewalle aan de onder-prefect op 22 september 1801, zegt dat de herstellere van de kerktoren, op de plaats waar vroeger het kruis stond een soort namaaksel hebben gemaakt, omringd van ijzeren banden "*représentant une espèce de mappemonde*". Hij heeft bevel gegeven aan de veldwachter om de schalieliekkers te verplichten dit alles terug weg te nemen. (214)

§ Louis Missiaen, gedurende vele jaren klokkelouder, 38 jaar oud, gehuwd en vader van veel kinderen, werd op 12 september 1801 door de prefect van de Leie benoemd tot opvolger van de overleden veldwachter François Corteville. (215)

§ Op 9 november 1801 stortten de Izegemse gemeenteraadsleden uit eigen beurs een som van 150 Fr aan de onder-prefect van Kortrijk, voor de uitvoering van een ontworpen monument, dat ter ere van Napoleon als eerste consul zou worden opgericht. (216)

§ Op 23 november 1801 liet de meier weten aan de onder-prefect dat één van de

molens op de wijk Bosmolens te 18 uur door de bliksem getroffen werd en vernield. (217)

§ De geneesheren Druant, Cottignies, Ruyffels en Gryspeerd werden zedelijk verplicht door het centraal bestuur en door de meier in te schrijven op een geneeskundig woordenboek uitgegeven bij boekhandelaar Morian te Parijs. De meier moest de namen van al de geneesheren aangeven. (218) Naderhand kon hij laten weten dat al die heren ingeschreven hadden (219)

§ De door de Boerenkrijg geteisterde Izegemnaars verzaakten vrijwillig aan de eis tot schadevergoeding, hun toegekend door de rechtbank van Amiens, op 14 Fructidor jaar 7, Comere echter, hij was de voornaamste eiser, bleef aandringen dat ook de Izegemnaars zouden betaald worden. Hij verzaakte slechts aan die eis op 5 januari 1802. (220)

§ Op 22 mei 1802 lag op het gemeentehuis een boek ter beschikking van al de inwoners, die verlangden te ondertekenen om aldus hun wil te kennen te geven, dat ze Napoleon Bonaparte voor het leven als consul wensten. (221)

§ In het jaar 11 verschenen de eerste stukken in goud en zilver met de beeldenaar van Napoleon. Op die geldstukken van 40 Fr. stond : "République Française" en "Dieu protège la France". Er werden ook stukken van 5 Fr. en van 1 Fr. in omloop gebracht.

§ Citoyen Masson werd op 5 februari 1804 benoemd tot ontvanger van de belastingen en Charles Ghesquièrre werd bij besluit van de consul op 27 Vendémiaire jaar 12 benoemd tot politiecommissaris in vervanging van bovengenoemde Masson. (222)

§ Na het overlijden van nachtwaker Pierre Van Belle benoemde meier Vandewalle Guillaume Lafaut, die reeds in dienst was samen met Michel Dejonghe. Ze moesten gewapend de nachtronde doen om misdrijven te beletten en om te zien of het nergens brandde. Daarvoor kregen ze geen loon, maar ze mochten geld ontvangen van de inwoners. (223)

§ Vanaf 15 maart 1804 werd de stad ingedeeld in secties. De huizen moesten genummerd worden. Aan sieur Veranneman, schilder te Izegem, werd het schilderen van witte nummers op een zwarte grond toevertrouwd. Eigenaar of huurder moesten de schilder aanstonds betalen, 9ct. voor één nummer en 11 ct. voor twee. Waren er meer dan twee cijfers, dan betaalde men 13 ct. (224)

- § In de loop van 1806 werden de politiecommissaris en de twee veldwachters vervangen door de Fransman Debbaut en door twee oud-militairen, Jacques Mahr, een Duitser, en Michel Colombo, een Italiaan. Mahr verving Louis Messiaen (225) en Colombo verving J. B. Vandewalle. (226) Die maatregel werd genomen in verband met moeilijkheden die men had met de consrits. Colombo was een braaf mannetje maar ongeletterd. Hij kon geen verdrukking dulden en verwittigde soms de dienstweigeraars over de komst van Mahr of de Franse gendarmen. (227)
- § Op 2 maart 1807 moest Veranneman wegwijzers en straatnamen schilderen. De wegwijzers werden geplaatst langs de baan Ingelmunster, aan het kruispunt van Lendelede, bij de "Kwakkelmuite" en bij Den Abeele, aan het kruispunt Oekene. Men betaalde de schilder 35,50 Fr. (228)
- § Het Franse leger had gedurig behoefte aan paarden en paardesmeden. Elke gemeente moest een paardesmid leveren. De meier riep de paardesmeden bijeen en onderling kwamen ze overeen wie naar het leger zou vertrekken. Het was Philippe Van Eeckhoutte, 37 jaar oud, die aangeduid werd.
- § Wij vonden een lijst van landbouwers, die gestuurd werd naar onder-prefect Picquet te Kortrijk. Op die lijst van 29 mei 1807 komen de namen voor van de landbouwers die verplicht werden om beurt naar Kortrijk te rijden met paard en kar, om er kasseistenen te gaan halen uit de binnenschepen op de Leie en die moesten dienen voor het herstel van de steenweg Kortrijk - Brugge. (229)
- § Een verplichting werd opgelegd om alles in de Franse taal te stellen. Einde oktober 1807 was bv. de verfransing van de uithangborden een feit geworden. Meier Vandewalle kon aan de onder-prefect laten weten dat er geen enkel uithangbord meer te vinden was "En idiome flamand" (sic) (230)
- § In de loop van 1807 heerste er een uitgebreide epidemie van pokken. 122 personen, die genoten van den armendis, hadden de pokkenziekte. Onder die 122 waren er maar 29 ingeënt geweest. In 1808 was de uitbreiding van de ziekte zo erg, dat de prefect van het Leie-departement bij omzendbrief verbood gelijk welke persoon te aanvaarden, op school of atelier, die geen schriftelijk bewijs kon voorleggen van inenting. Wij vinden een schrijven van waarnemend meier Berlamont, waarin hij aan al de leerkrachten beveelt al hun leerlingen te laten inenten tegen de pokken. Hij dreigde met sluiting indien niet voldaan werd aan dit bevel. (231)

- § De waarnemende meier Berlamont kon op 15 mei 1811 aan de gemeenteraad het verheugende nieuws melden, dat de onder-prefect van Kortrijk, bij brief van 11 mei 8.000 Fr. voegde bij de reeds 10.000 Fr. die vroeger toegekend werden om de baan Izegem-Ingelmunster te kasseien. De gemeente zou er nog 7.000 Fr. bijvoegen, verdeeld over de jaren 1812 en 1813, ten einde het wegdek volledig te kunnen afwerken. (232)
- § In april 1809 werd de lijst van de 8 windmolens, die zich op het grondgebied van Izegem bevonden, opgemaakt om overgemaakt te worden aan het bestuur van het departement. Terzelfdertijd moest de telling gebeuren van paarden, koeien, wagens en karren, die gebeurlijk konden opgeëist worden voor het vervoer van troepen. (233) Naar schatting kon elke molen ontrent 280 Kg. graan malen per dag.
- § Op 26 augustus 1807 vroeg Izegem om het vrederecht dat door de Fransen overgebracht werd naar Ingelmunster, opnieuw te Izegem op te richten.
- § Op het feest van Napoleon in 1808 kregen de deelnemende groepen aan de stoet elk een vergoeding van 20 Fr. Onder die groepen vinden wij : "Le corps de musique de la commune". Dit zou er op wijzen dat het stadsmuziek zijn ontstaan kent in het Napoleonistisch tijdvak. (234)
- § Boven de ingang deur van elke herberg moest 's avonds een lantaarn branden. De gemeente droeg de last van het nachtluchtje boven de deur van de politie-commissaris. In de rekening van 1808 staat dat de gemeente aan Wwe Jean Vandeputte een som van 16,32 Fr. betaalde, voor het onderhoud van het oliepitje. Op 6 juli 1810 ontving Barbara Crut de som van 23,48 Fr. voor onderhoud, aansteken en uitdoven van het nachtluchtje, waarvoor zij ook de olie leverde.
- § Het weldadigheidsbureau verleende steun aan de noodlijdenden. In 1810 aan 563 personen, in 1811 aan 538 personen en in 1813 aan 588 personen. In die tijd bedroeg de bevolking van Izegem 7.536 personen. (235)
- § Op 5 september 1811 werd een aanvraag gericht bij de onder-prefect om jaarlijks 4 jaarmarkten te mogen houden van één dag. Daarop zou men vinden : kledingstukken, kant, stoffen, draden, paarden en brandstoffen. (236)

V. NAPOLEON - EINDE VAN DE FRANSE OVERHEERSING - DE AFTOCHT

144 Napoleon was overtuigd dat zonder godsdienst het volk vlug naar verwildering

en bandeloosheid overging. Hij liet dan ook de gevangenen priesters vrij en sloot een concordaat met de Paus. Aldus werd de vrijheid van de Rooms-katholieke godsdienst hersteld. Zulks werd door de wetgevende macht met 249 stemmen tegen 29 aangenomen op 8 april 1802.

Op 6 juni, Pinksterendag, zongen de priesters opnieuw de H. Mis. Ook pastoor Delaere deed na 5 jaar schorsing de Mis in de Sint Hiloniuskerk.

Napoleon was voor de absolute macht en wilde zelf de paus voor hem zien buigen. Hij zou zelf de bisschoppen benoemen, ook zonder canonieke rechten.

Hij riep een algemeen concilie van de Franse bisschoppen bijeen te Parijs en eiste dat men die manier van benoemen zouden goedkeuren.

Intussen werden de grenzen van de bisdommen gewijzigd. Izegem kwam onder het bisdom Gent nadat het gedurende 1.000 jaar onder Doornik geweest was. Mgr Stephanus Fallot de Beaumont, bisschop van Gent, kreeg de departementen van Leie en Schelde onder zijn jurisdictie. Ook de klassificatie van de parochies veranderde. Sint Hiloniuskerk werd verlaagd tot hulpkerk en maakte deel uit van de dekenij Tielt. (237)

Een andere bisschop, Mgr. Broglie verzette zich tegen het benoemen van bisschoppen door Napoleon. Hij werd dan ook vervangen door Mgr. De la Brue en verbannen. Deze laatste deed zijn intrede in de gentsse kathedraal op 25 juli 1813. Uit protest was er bijna niemand aanwezig in de kerk. Sommige seminaristen weigerden hem te erkennen en werden als réfractaires beschouwd. Een groot deel onder hen werd gevangen gezet, in de barre vesting van Wezel aan de Rijn. Anderen werden gevangen gezet in de gevangenis Sint Pélagie te Parijs. (238) Een seminarist, Désiré Verduyn, uit Izegem, moest naar Wezel. Twee anderen werden gevangen gezet in het gevang van Parijs, namelijk Petrus Canniere en Johannes Van Langendonck. Petrus Van Haverbeke, een ander seminarist, dook onder maar toen zijn moeder gevangen genomen werd, kwam hij voor de dag en werd overgebracht naar het gevang van Parijs.

Einde van het Frans bewind.

Einde december 1813, verslagen te Leipzig, trokken de Franse legers over onze gewesten naar Frankrijk. Er liepen geruchten dat de gealliëerden op komst waren en in vele kantons weigerden de soldaten op te trekken. West-Vlaanderen geraakte volledig in opstand. "La désertion est au comble" schreef de prefect van Brugge naar Parijs. (239)

Groepen vliegende gendarmen slaagden er niet in onze jongens opnieuw te doen dienst nemen.

In de bossen van Brugge, Ieper en Kortrijk, verscholen zich duizende réfractairs die zich organiseerden onder de leiding van De Coninck, bijgenaamd 'De koning der deserteurs' en van luitenant Decoster. Vlugschriften werden op grote schaal verspreid en spoorden aan tot opstand en ongehoorzaamheid. Begin 1814 was er geen mens nog te vinden die belasting wilde betalen.

Generaal Henry, met speciaal getrainde mannen, moest de opstand de kop indrukken. Dit bleek zeer moeilijk om in de bossen van Ruiselede, Ruddervoorde, Wijndale en Tielt, het op te nemen tegen de muiterbenden. Op 14 december 1813 kon men Decoster gevangen nemen en op 12 januari De Coninck. Beiden werden op 16 januari 1814 te Brugge gefusilleerd. Gelukkig had Napoleon generaal Henry nodig voor zijn veldslagen en deze moest dan ook onze gewesten verlaten.

Aftocht van de Fransen.

Begin januari 1814 rukten de verbonden legers België binnen. De Russische kozakken namen Brussel in op 1 februari. Ze bereikten Kortrijk en Oudenaarde en werden overal als bevrijders ontvangen.

Een oude traditie wil dat op 2 februari, een zondagnamiddag, een dertigtal kozakken Izegem kwamen binnengereden uit de richting Roeselare (240) Pieter Declercq schrijft dat het in elk geval niet op 2 februari kon gebeuren. (241) Zeker is het dat ze Izegem aandeden en er een zadel eisten. (242) Cools, een stielman die in de Brugstraat woonde, moest een zadel veranderen. Ze vertrokken zonder hem te betalen. Aan het kasteel van Izegem belden ze en toen niemand kwam opendoen sloegen ze enkele ruiten stuk. Op het gerucht van rinkelend glas kwam de hovenier toegevlogen en liet hen binnen. Ze dronken er enkele flessen wijn en vertrokken in de richting Kortrijk.

- (134) Pirenne blz. 350
- (135) H. Pirenne blz. 356
- (136) P. Poulet blz. 725
- (137) Kan. Tanghe "Parochieboek van Iseghem"
- (138) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nrs 1 en 2
- (139) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 13
- (140) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 16
- (141) Dit was een van de grote opkopers van het zwart goed (klooster der grauwe zusters). Zie "klooster grauwe zusters, R. Bekaert, "Ten Mandere"
- (142) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 20
- (143) R.B. archief Izegem 1800-02 Nr 40
- (144) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 36
- (145) De inkomsten van 1800-02 waren te laag en het bestuur van Izegem zocht een uitweg door het invoeren van een tolrecht. Alle vreemdelingen moesten tol betalen aan de twee mandelbruggen aan de bruggen in de Papestraat en op de steendam (Gentsestraat). Men betaalde 5ct. voor elk dier of voertuig. Emelgemaren waren ontslagen van tol.
- (146) R.A.P.V. archief van Izegem 1800-08
- (147) R.B. 1808-12 archief Izegem Nr 1575
- (148) "Geschiedenis van Iseghem" door kanonik van 't kapittel Brugge
- (149) J. Delhaize deel II blz. 171-174
- (150) Losse briefwisseling, archief Izegem, Jaar 2.
- (151) P. Declercq, Mandelbode 1956
- (152) P. Declercq, Mandelbode 1956 en Burgerstand Izegem
- (153) Rijksarchief Leie-departement
- (154) R.B. archief Izegem 1798-1800 Nr 86 en bijlage 27
Rijksarchief Leie-departement Nr 1091
- (155) R. Bekaert, "Klooster der grauwe zusters" "Ten Mandere" jg. 7 Nr XIX
- (156) R.A.P.V. archief Izegem Nr 81
- (157) Rijksarchief Leie-departement Nr 2036
- (158) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 7
- (159) P. Declercq en Burgerstand Izegem
- (160) R.A.P.V. archief Izegem Nr 77 1800-08
- (161) P. Declercq Mandelbode 1957
- (162) Bundel losse briefwisseling archief Izegem 1806
- (163) Rijksarchief Leie-departement
- (164) P. Declercq Mandelbode 1957
- (165) P. Declercq Mandelbode 1957
- (166) Rijksarchief Leie-departement Nr 557
- (167) Archief Izegem, losse briefwisseling 1796
- (168) Losse briefwisseling archief Izegem jaar V
- (169) R.B. archief Izegem 1797-99
- (170) R.B. archief Izegem 1797-99
- (171) R.B. archief Izegem 1797-99
- (172) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 33
- (173) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 92
- (174) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 140
- (175) Losse briefwisseling archief Izegem jaar VII
- (176) Rijksarchief Kortrijk Leie-departement
- (177) R.B. archief Izegem 1800 Nr 40
- (178) R.B. archief Izegem 1798 Nr 78
- (179) Losse briefwisseling archief Izegem Jaar VII

- (180) R.B. archief Izegem 1800 Nr 17
(181) R.B. archief Izegem 1800 Nr 46
(182) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 15
(183) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 45
(184) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 54
(185) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 39
(186) De Smet was een jonge bakker van 32 jaar en woonde in 1791 te Izegem in de Brugstraat. Hij was de leider van een klein muziekkorps.
(187) Losse briefwisseling, archief Izegem bundel 6
(188) R.B. archief Izegem 1797-99
(189) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 en losse briefwisseling, jaar VI
(190) R.A.P.V. archief Izegem 1800-02 Nr 147
(191) R.A.P.V. archief Izegem 1800-02 Nr 71
(192) Losse briefwisseling archief Izegem
(193) R.A.P.V. archief Izegem jaar 8 1800-02
(194) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 147
(195) R.B. archief Izegem 1800 Nr 2
(196) R.B. archief Izegem 1800-06 Nr 1891
(197) R.B. archief Izegem 1800-02 Nr 2127 29 mei 1812
(198) R.B. archief Izegem 1808-12 Nrs 1905 en 1933
(199) Zie bijlagen 36 en 37
(200) Zie bijlagen 36 en 37
(201) Rijksarchief Leie-departement Nr 2036
(202) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 16
(203) R.A.P.V. archief Izegem 1815 Nr 17
(204) R.A.P.V. archief Izegem 1801-15 Nr 42
(205) R.B. archief Izegem 1808-12 Nr 1571
(206) R.B. archief Izegem 1808-12 Nr 1528
(207) R.A.P.V. archief Izegem 1797-99 Nr 96
(208) en (209) P. Declercq in de Mandelbode jaargang 1956
(210) R.A.P.V. archief Izegem 1800-02 Nr 38
(211) R.A.P.V. archief Izegem 1808-12 Nr 1463
(212) R.A.P.V. archief Izegem 1800-02 Nr 6
(213) R.B. archief Izegem 1800-02 Nr 110
(214) R.B. archief Izegem 1800-02 Nr 144
(215) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 48
(216) R.B. archief Izegem Nr 157 1800-02
(217) R.B. archief Izegem Nr 164 1800-02
(218) R.B. archief Izegem 1800-02 Nr 169
(219) R.B. archief Izegem 1800-02 Nr 170
(220) Rijksarchief Leie-departement Nr 1183. Daar berusten 13 dokumenten getekend door belanghebbenden en gedateerd : "6/12/1801"
(221) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 74
(222) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 81
(223) R.A.P.V. ARCHIEF Izegem 1800-08 Nr 8
(224) R.A.P.V. archief Izegem 1800-08 Nr 86 en 87
(225) R.A.P.V. archief Izegem 1801-15 Nr 59
(226) R.A.P.V. archief Izegem 1801-15 Nr 61
(227) P. Declercq Mandelbode jaargang 1956
(228) R.A.P.V. ARCHIEF Izegem Nr 87
(229) R.B. archief Izegem 1806-08 Nr 903

- (230) R.B. archief Izegem 1806-08 Nr 1024
- (231) R.B. archief Izegem 1802-06 Nr 1774
- (232) R.B. archief Izegem 1808-12 Nr 1784
- (233) R.B. archief Izegem 1808-12 Nr 1359
- (234) R.A.P.V. archief Izegem 11 aug. 1808
- (235) Opzoekingen P. Declercq Mandelbode 1956
- (236) R.B. archief Izegem 1808-12 Nr 1863
- (237) Kerkarchief dekenij Izegem
- (238) De Broglie was een vriend van de baron van Izegem en verbleef soms op zijn kasteel
- (239) Verhaeghen blz. 98-99
- (240) Geschiedkundig en aardrijkskundig woordenboek Eugène De Seyn
- (241) P. Declercq, Mandelbode 1956
- (242) P. Declercq, Mandelbode 1956

N. 95

ISENGHIEN, le 12 thermidor An 7ème. de la République

Française, une et Indivisible.

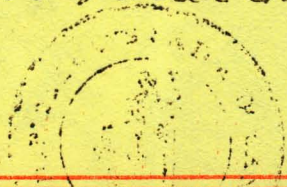
L' Administration Municipale de la Commune et Canton

D'ISENGHIEN.

A L' Administration Centrale du
Département de la Lyé

Citoyens

Le Citoyen chargé D'Expédier les Domaines nationaux, de ce Canton nous a etonné en paraisant d'élire à L'Expédier la maison presbiterale, nous avions cru que les intentions du gouvernement et les vôtres étaient de conserver ce local pour y établir une école primaire, puisque il n'en existe point d'autre dans la Commune qui y soit propre; à la vérité l'école primaire n'est pas en activité nous n'avons pas d'instituteur mais il est à espérer que cet état de choses ne durera pas, l'instituteur viendra de ses leçons et si l'on veut le presbiteral lorsqu'un Instituteur se représentera nous n'avons point de local convenable à lui fournir; nous vous prions donc Citoyens administrateurs de nous consulter cette maison pour un objet si important et de défendre à votre Experte d'aller en avant.

Salut et
L'administrateur

Liberte

Republique Francaise

Amsterdam 1861

Josephem le premier canton
de la republique.

L'Administration Municipale du
Canton d'Josephem.

A L'Administration Centrale du
departement de Le Lys

Citoyens administrateurs.

Nous avons eu La Conscience de vous
adresser sous la date du 11 Jénvier dernier, une
petition signée d'un très grand nombre
d'habitans de ce Canton, tendant à obtenir
Le Concord des Ciderans sous Grées S'y Epitlers,
pour y établir une Ecole primaire, emplacement
qui on n'en peut mieux susceptible, et puis
après nous avons repeté cette petition, et
vous en envoyant une copie, avec une Lettre
très détaillée qui l'accompagne, et comme
par le Silence que vous gardez, nous
craignons que tous ces pieces ne soient égarées
dans vos Bureaux, et nous engage, à nous
adresser pour la troisieme fois, une semblable
Copie de la dite petition, et de la Lettre redressée
Ciderans, en vous priant d'examiner sous
tous les rapports dont elles sont susceptibles,
Les motifs que Les contiennent, et alors nous
interposer auprès du Corps Legislatif, pour
en obtenir son décret, sperant de votre

DÉPARTEMENT

de la Seine

CONTRIBUTION PERSONNELLE, AN 5.

MUNICIPALITÉ

de Nogent

D É C L A R A T I O N .

COMMUNE

de Nogent

Le Citoyen

*J*E soussigné, habitant domicilié dans la commune de
pour me conformer à la loi du 14 thermidor
an 5, déclare :

1.º Que mon habitation est dans la rue de
N.^o et que sa valeur annuelle est de

Indiquer la profession,
le métier, le commerce
ou l'emploi qu'on exerce.

2.º Que je suis

3.º Que le produit de mon métier, commerce ou profession,
est annuellement de

4.º Que mes appointemens ou salaires, rentes ou pensions,
sont de

5.º Que j'ai à mes gages hommes femmes
dont au-dessus de 60 ans.

6.º Que j'ai chevaux de selle, chevaux
de cabriolet ou voiture.

7.º Que j'ai cabriolets carrosses litières
roulant habituellement.

Indiquer si l'on est
célibataire ou marié

8.º Que je suis et que j'ai enfans
à ma charge.

9.º Que je suis propriétaire dans la commune de
et qu'en somme totale j'y paie la Contribution
foncière à raison d'un revenu de ainsi qu'il résulte
des extraits de Rôles ci-joints.

op publiek te gaffaget tot syghem
den 26. Junij 1796.

Liberté

Egalité

Bekentmaeking

D'Administratie Municipaal van het
Canton van Jacqhem, Ende Eugene van Weberghe
oudfanger van poentingen & Sellingen desse parochie
vanden Jaer 1795, verwilligen het publicq dat
sy hier by Circularen sijn toegesonden van
Mogge d'Administratie Centrale van het Departe-
ment der Leys tot Brugge grootlycks oederoijde
vinden van militairlyk geld uitoort te worden
tot oplegh ende Detailing van het contingent
dat dese gemeente moet draegen o' detraheren
inde Rolle van d'imposition over den voorde
jaer 1795, sinne waer inne te provisioneren
oudaenige swaer onkosten ten laste deser
gemeente te verschouwen, soe verouwen, ende
delasten sy niet min alle de goederen noch
schulden sijn van poentingh. Lasten vinden
geseyden jaer, vande gemelde kinnend schuld
ofte poentingh sonder instel te gaen detraheren
in handen vanden voorn ontfanger van Weberghe
wij pone dat de verdrachte Executie militaire
thunnen huysen ende t'elck respectiven laste
sal gedreghert worden. waer naar lenjeder die
het aengien maq sich van Reguleeren o' den
anderen voert seggen. Loid. Sec.

Clement desjoseph

De Municipale administratie van
Canton Dausseggen

Aen hare mede Burger
en Burger?

het is u niet onbekend dat my de militaire gediens-
maer met veel moeite voor enige daegen hebben
weten af te keeren; gelijk my u L. abbreedte my-
voorgaende proclamatie te kennen hebben
maer wat zal het Dadeu u L. van de de-
verlost te hebben, als u L. niet gaet voldoen de impo-
-sities, waar over u L. met ^{diep} Genuet gediens-
Want die den uytstel van enige daegen die my niet
dan met groote moeite verkregen hebben is abbreed
verschenen; ende zeer weynige onder u L. hebben toe-
als nog gaen betaelen: Daerom dorger & my-
vermaenen u L. andermael ende soe den lasten van
van zonder voorderen uytstel te gaen betaelen, om
te voorkomen d'ontkoste van mede u L. bedroef
Zy; want alle vogen blikken Zyn my de broepen
wider Verwachtende, ende daer en is geene hope mede
gaen langer uytstel te verworden
In Zittinge van den 30 thermidor 7ste jaer 2
ten ord. — Clemens J. J.

Berlé

Sieg No 75

Egalité

Sieghem le 26 prairial an 7. de la Rep.
française une et indivisible

L'Administration Municipale de la
Commune et Canton D'Sieghem

A L'Administration Centrale du
Departement de la Lyb

Citoyens Administrateurs

Vous nous fais portés les cloches de cette
Commune à Bruges lors du passage de la Colonne
mobile Commandé par le Citoyen Dela, Capitaine
des grenadiers qui venait pour le tripte objet
du payement des Contributions, du Depart de
Conscrits, et de la Descente des Cloches,

Les Cordes et Ballons ont été de posé a Cour-
tray lors du Brigandage, et nous allons le faire
remettre au Ceu Duameliere Votre Commissaire
pour cet objet

Vous Joignons ici L'Etat de Frais de
Descente et de transports, Certifié par nous

avec le Respect

L'Administrateur

(3)

DÉSIGNATION des lieux de Réception.	N O M S des Cantons.	Nombre des Chevaux à fournir.	I N D I C A T I O N des locaux où les Réceptions seront faites.
NIEUPORT.	Nieuport . . .	10	A la Halle.
	Ostende	3	
	Ghistelles . . .	33	
	Pervyse	14	
	Loo	30	
	Dixmude	30	
	Furnes	17	
YPRES . . .	Ypres	3	Sur la grande Place et en cas de mauvais tems dans un local convenable qui sera designé par l'Ad- ministration municipale.
	Haringhe . . .	18	
	Poperinghe . .	9	
	Elverdinghe . .	15	
	Dickebusch . .	11	
	Warneton . . .	8	
	Neuve-Eglise .	12	
	Wervick	17	
	Zonnebeke . .	24	
ROULERS .	Roulers	4	Idem comme dessus.
	Hooglede . . .	15	
	Rumbeke . . .	3	
	Ardoye	3	
	Thourout . . .	27	
BRUGES . .	Bruges	13	Place d'Armes dite de Vendredy, et en cas de mauvais tems comme ci- dessus.
	Damme	24	
	West-Cappelle.	17	
	Houttave . . .	35	
	Oostcamp . . .	30	
THIELT. . .	Thielt	11	Sur la grande place, et en cas de mauvais tems comme ci-dessus.
	Ruyssede . . .	5	
	Pitthem	14	
	Meulebeke . .	4	
	Wacken	15	
	Ingelmunster .	9	
COURTRAY	Courtray	8	Idem comme ci-dessus.
	Moorzeele . . .	19	
	Belleghem . . .	20	
	Avelghem . . .	19	
	Haerlebeke . .	16	
	Iseghem	3	
	Menin	6	

Ouderschreeve alle peerd-ende mangel-houders

voorende binneu het canton Van Jsegheu Verklaren by
gemeentetoesemminge, terreudere, ende frauis Berlamont
pere koopman ende ook peerd-houder tot het Zelve Jsegheu
terreudere, Verklaren over een gekomen ende accorde
weden Zoo als volgt

te weten. Dat den voorgenamden frauis Berlamont Zig ver-
plicht van ter ontlastinge van dezen canton immor van alle
de peerd-ende mangel-houders dezer gemeente te leveren
de Drey peerden die dezen canton gehouden is te leveren
ten dienste der legers van de fraensche Rep. uyf kracht der
wet van den 4. vendemiaire besteden

in recompence van welken, alle deereke ouderschreeve
den Berlamont zullen betalen tot eenen gulden uegen
Stuyvers Courant over elk peerd of mangel die zy
bezitten

aldus gedaen ende over een gekomen ter goeder trouwe
binneu Jsegheu desen Zevendsten plusiose 7 Jaer

J. B. Vandegrutte

J. B. van Neste J. J. Luce

Amarg van P. J. Koghe

J. J. Loncke

Doone martinus van harer beke

A. andries n outloos Amarg van Joseph

Re de 11. novemb. 1798 f. pub: 6. aff. 12. 2

LIBERTÉ.

ÉGALITÉ.

me Bureau.

e. Section.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE.

EXTRAIT

N°. 41. Des Registres aux Arrêtés de
l'Administration centrale du
Département de la LYS.

*L'Administration centrale du Département
de la Lys.*

VU la Loi du 4 Vendémiaire dernier,
qui ordonne une levée extraordinaire de
chevaux pour le service des armées.

Où le Commissaire du Directoire
exécutif:

ARRÊTE, la réimpression de la sus-
dite Loi dans les deux langues, pour
être publiée et affichée dans l'étendu de
ce département.

Fait en Séance à Bruges le 2 Bru-
maire, an huit. Présens les Citoyens
HERWYN, Président; P. BUS-
SCHÆRT, VANDE CASTEELE et
ROSSEUW, Administrateurs;
GALLOIS, faisant les fonctions de
Commissaire du Directoire exécu-
tif; et HENISSART, Secrétaire en ch.

Pour Extrait conforme,

HERWYN, *Président.*

HENISSART, *Secrétaire en chef.*

UYTTREK

*Uyt de Registers der Besluyten
van de centraele Administratie
van't Departement der LEYE.*

*De centraele Administratie van het De-
partement der LEYE.*

GEzien de Wet van den 4 Vendémiaire
lest, die beveeld eene buytengewoone ligtin-
ge van peerden ten dienste der legers.

*Gehoort den Commissaris van de uyt-
werkende Magt:*

BESLUYT, dat de gezeyde Wet zal erdruk
worden in de twee taelen, om gepubliceert en
aengeplaect te worden in de uytgestrektheyd
van dit departement.

*Gedaen tot Brugge in de Zittinge den 2
Brumaire jaer acht. Tegenwoordig
de Burgers HERWYN, President;
P. BUSSCHÆRT, VANDE CASTEELE
en ROSSEUW, Administrateurs;
GALLOIS, doende de fonctie van Com-
missaris van het uytwerkende Bestier;
en HENISSART, Opper-Secretaris.*

Voor gelykvormigen Uyttrek,
HERWYN, *Président.*
HENISSART, *Opper-Secretaris.*

(2)

(N°. 3312.) **LOI**

Qui ordonne une levée extraordinaire de chevaux pour le service des armées.

Du 4 Vendémiaire.

LE Conseil des Anciens, adoptant les motifs de la déclaration d'urgence qui précède la résolution ci-après, approuve l'acte d'urgence.

Suite la teneur de la déclaration d'urgence et de la Résolution du 4me jour complémentaire.

Le Conseil des Cinq-cents, après avoir entendu le rapport de la commission militaire sur un message du Directoire exécutif, du 22 Fructidor dernier ;

Considérant qu'il importe au succès des armes de la République, de porter au complot les chevaux de la cavalerie et des équipages des armées par des moyens aussi prompt qu'efficaces.

Déclare qu'il y a urgence.

Le Conseil des Cinq-cents, après avoir déclaré l'urgence, prend la résolution suivante :

ARTICLE PREMIER.

Il sera fait une levée extraordinaire de chevaux pour le service de la cavalerie et des équipages des armées.

Cette levée sera du trentième des chevaux, jumens, mules ou mulets existans dans tous les départemens de la République.

Le Directoire est néanmoins autorisé à porter cette levée jusqu'au vingtième

(N°. 3312.) **WET**

Die beveeld eene buytengewoone ligtinge van peerden ten dienste der legers

Van den 4 Vendémiaire.

DEN Raed der Ouderlingen, aenveerdende de beweegredens der verklaeringe van dringende noodzaakelykheyd die de naervolgende resolutie voorgaet, keurd den act van dringende noodzaakelykheyd goed.

Volgt den inhoud der verklaeringe van dringende noodzaakelykheyd en van de Resolutie van den 4 Vervuldag :

Den Raed der Vyf-honderd, alvorens gehooft het rapport der militaire commissie over eene boodschap van het uytvoerend Directorium, van 22 fructidor laestleden.

Overwegend dat het ten uyttersten aengelegen is tot den voorspoed der waepen van de Republiek, van door zoo spoedige als kragt-daedige middelen, voltallig te maeken de peerden der ruyterye ende equipagien van de legers.

Verklaerd dat'er dringende noodzaakelykheyd is.

Den Raed der Vyf-honderd, naer de dringende noodzaakelykheyd verklaerd te hebben, neemt de volgende resolutie.

EERSTEN ARTYKEL.

Daer zal eene buytengewoone ligtinge van peerden gedaen worden ten dienste der ruyterye en der equipagien van de legers.

Deze ligtinge zal zyn van het dertigste der peerden, merrien, muyl-erzelingen of muyl-erzels die in alle de departementen der Republiek bevonden worden.

Het Directorium word egter bemagtigd om deze ligtinge tot op het twintigste te brengen.

(3)

dans les départemens où il se fait habituellement un plus grand commerce de chevaux, et de la réduire jusqu'au cinquième dans les départemens frontières, et dans ceux où le petit nombre de chevaux qui y existe ne permettraient pas une levée considérable sans nuire essentiellement à l'agriculture.

II. Les chevaux, jumens, mules ou mulets qui seront levés pour le service des armées, seront de l'âge de cinq ans au moins, et de neuf ans au plus.

Il y aura, autant que les localités le permettront, un sixième des chevaux de la taille et de la tournure propres à la cavalerie, un sixième de dragons, un sixième de hussards, un quart de chasseurs et un quart de traits.

Le ministre de la guerre fera passer aux administrations centrales et municipales les renseignemens relatifs à la taille et aux autres qualités exigées pour les chevaux de chaque arme ou genre de service.

Les jumens reconnues poulinières et les étalons seront exceptés de la levée.

III. Tout propriétaire, possesseur, détenteur et gardien d'un cheval, jument, mule ou mulet, est tenu d'en faire la déclaration à l'administration de son canton, dans les cinq jours de la publication de la présente Loi, et d'énoncer l'usage auquel il étoit employé.

Cette déclaration contiendra l'âge, la taille et le signalement des chevaux, jumens mules ou mulets.

Les contraventions aux dispositions ci-dessus seront punies de la confiscation des chevaux, jumens, mules ou mulets non déclarés.

Celui qui recélerait un cheval, jument, mule ou mulet, sera condamné à une amende égale à la valeur de l'animal recélé; et si le recéleur est un adminis-

in de departementen alwaer doorgaens eenen grooteren koophandel van peerden gedreven word, en om de zelve te verminderen tot op het vyftigste binnen de grens-departementen, en binnen die alwaer het kleyn getal der aldaer zynde peerden geene aenzienslyke ligtinge zoude toelaeten zonder merkelyken naadeel aen den landbouw toe te brengen.

II. De peerden, merrien, muyl-ezelinnen en muyl-ezels die ten dienste der legers zullen geligt worden, zullen ten minsten vyf jaeren, en ten hoogsten negen jaeren oud zyn.

Daer zal, voor zoo veel de plaetselykheden zulks zullen toelaeten, een zesden der peerden van de noodige hoogte en gesteltensse tot de ruyterye zyn, een zesden van dragonders, een zesden van hoerzaeren, een vierden van jaegers, en een vierde van trekpeerden zyn.

Den minister van oorlog zal aen de centraele en municipaele administratien doerovermaeken de onderrigtingen op de hoogte en andere vereyschte hoedaenigheden voor de peerden van ieder waepen of soorte van dienst betrek hebbende.

De merrien die met veulen zyn en de springhengsten zullen van de ligtinge uytgezonderd zyn.

III. Iederen eygenaer, bezitter, onder-hebber en bewaerder van een peerd, muyl-ezelinne of muyl-ezel, is gehouden het zelve, binnen de vyf dagen der afkondinge dezer, aen zyne kantons-administratie aen te geven en het gebruyk uyt te drukken waer toe het zelve dient.

De aengevinge zal behelzen den ouderdom, hoogte mitsgaeders het kenmerk der peerden, merrien, muyl-ezelinnen of muyl-ezels.

De overtredinge der bovenstaende dispositien zullen gestraft worden met de verbeurte der peerden, merrien, muyl-ezels of muyl-ezelinnen niet aengegeven zynde.

Wie een peerd, merrie, muyl-ezel of muyl-ezelinne zoude verzwigen, zal verwezen worden in eene amende der gelyke weerde van het verzwegen dier; en by aldien den verzwij-

(4)

trateur civil ou militaire, ou un officier de l'armée, il sera en outre destitué.

IV. Les corps administratifs sont chargés de la levée : elle sera activée et surveillée par les commissaires du Directoire exécutif près les administrations, et par les officiers et sous-officiers des troupes à cheval désignés à cet effet par le ministre de la guerre.

V. Dans les trois jours de la réception de la présente Loi, les administrations municipales de canton nommeront des commissaires, qui se transporteront dans chaque commune, y recevront les déclarations prescrites par l'article III, et feront le dénombrement exact de tous les chevaux, jumens, mules ou mulets qui y existent.

VI. Aussitôt après le dénombrement, qui devra être fait dans l'espace de cinq jours au plus, l'administration municipale de canton, et, dans les villes où il y a plusieurs municipalités le bureau central, fixera, par un arrêté, le nombre de chevaux qui devront être fournis.

VII. Les citoyens de chaque canton propriétaires de chevaux, jumens, mules ou mulets, seront convoqués au chef-lieu de canton deux jours après l'arrêté qui fixera le nombre de chevaux à fournir; ils auront la faculté de s'accorder entre eux pour le mode de cette fourniture.

Dans le cas où ils ne s'accorderaient pas dans les vingt quatre heures, l'administration municipale de canton désignera les chevaux, jumens, mules ou mulets qui devront être fournis, en prenant d'abord, et par préférence, ceux qui sont employés à tout autre usage qu'à celui de l'agriculture.

VIII. L'administration centrale de cha-

ger eenen civielen ofte militairen administrateur ofte eenen officier van 't leger is, zal hy daer-en-boven afgesteld worden.

IV. De administrative corpsen worden met de ligtinge belast : de zelve zal werkstellig gemaakt ende naergezien worden door de commissarissen van het uytvoerend Directorium by de administratien, mitsgaeders door de officieren en onder officieren der troepen te peerd daer toe by den minister van oorlog aengesteld zyn.de.

V. Binnen de dry dagen naer het bekoemen dezer, zullen de kantons municipaele administratien commissarissen benoemen, die zig in iedere gemeynte zullen begeven, aldaer de voorschrevene aengvingen by den artikel III aennemen, en de nauwkeurige opneming doen van alle de peerden, merrien, muyl-erelinnen en muyl-erzels die aldaer bevonden worden.

VI. Onmiddelyk naer de opneming, de welke uytterlyk binnen den tyd van vyf dagen zal moeten gedaen zyn, zal de kantonsmunicipaele administratie, en, binnen de steden, alwaer verscheyde municipaliteyten zyn, het centrael bureel, by een besluit bepaelen, het getal van peerden die zullen moeten geleverd worden.

VII. De burgers van ieder kanton eygeners van peerden, merrien, muyl-erelinnen of muyl-erzels, zullen ter hoofd-plaetse van het kanton by een groepen worden twee dagen naer het besluit het welk het getal der te leverene peerden bepaelen zal; zy zullen zig onder malkanderen mogen verstaen ontrent de wyze dezer leverantie.

In cas dat zy binnen de vier-en-twintig uren niet eens zou ten zyn, zal de kantonsmunicipaele administratie de te leverene peerden, merrien, muyl-erelinnen ofte muyl-erzels opgeven, voor eerst, ende by voorkeur, nemende die de welke tot alle ander gebruyk dan tot dien van den landbouw dienen.

VIII. De centraele administratie van ie-

(5)

que département fera connaître les lieux où les chevaux de chaque canton devront se rendre pour être examinés, estimés et reçus par les experts nommés par l'administration centrale.

Ces lieux seront assez peu éloignés pour que les chevaux d'un canton qui ne seraient pas admis, puissent retourner, dans le jour, dans les communes qui les auraient fournis.

L'indication du lieu de rassemblement annoncera en même temps le jour où la vérification des experts devra avoir lieu.

IX. L'opération des experts sera faite en présence du commissaire du Directoire exécutif près l'administration centrale, de deux officiers ou sous-officiers de cavalerie, et d'un commissaire des guerres, désignés à cet effet par le ministre de la guerre, qui se rendront successivement dans les différens lieux de rassemblement.

Les chevaux qui ne seront pas reçus seront remplacés, sans délai, par les cantons qui les auront fournis.

Le prix des chevaux devant être acquitté en numéraire et sans délai, le Corps législatif attend du patriotisme et de la moralité des experts, que la valeur desdits chevaux ne sera pas portée au-delà des prix ordinaires des localités.

X. Les procès-verbaux de réception et estimation seront portés sur un registre qui aura dû être coté et paraphé par le président de l'administration centrale.

Ces procès-verbaux contiendront l'âge, la taille et le signalement de chaque cheval reçu, le nom du propriétaire, et le prix de l'estimation.

Ils seront signés tant par les experts que par les officiers et sous-officiers proposés par le ministre de la guerre, le

der departement zal de plaetsen aenzeggen alwaer de peerden van ieder kanton zig zullen moeten begeven omme naergerzien, geweerdert en aenveert te worden by de benoemde experten door de centraele administratie.

De plaetsen zullen niet te ver afgelegen zyn op dat de peerden van een kanton die niet zouden aenveert worden, binnen den zelfden dag, in de gemeynten die de zelve zouden geleverd hebben, weder kunnen te rug komen.

De aenzegginge der verzaemel-plaetse zal te eenen wege den dag aenkondigen, wanneer de verificatie der experten zal moeten geschieden.

IX. Deze verrigtinge der experten zal geschieden ten overstaen van den commissaris van het uytwerkend Directorium by de centraele administratie, van twee officieren of onder officieren der ruyterye, en van eenen krygs-commissaris, ten dien eynde aengesteld by den minister van oorlog, de welke zig vervolgens naer de verschillende verzaemel-plaetsen zullen begeven.

De peerden die niet zullen aengenomen worden, zullen zonder uytstel, door de kantons die de zelve zullen geleverd hebben, geremplaect worden.

Den prys der peerden in geldspecie en zonder uytstel moettende voldaan worden, zoo maekt het wetgevend Corpus staet op de vaderlands-liefde en op de rechtzinnigheyt der experten, dat de weerde der gezeyde peerden niet en zal hooger gestelt worden dan tot de gewoone pryzen der plaetsen.

X. De processe-verbael van aenneminge en weerdeeringe zullen op eenen register aengeteekent worden den welken by den president der centraele administratie zal hebben moeten gecoteert en geparapheert wezen.

Deze processen-verbael zullen behelzen de jaeren, de hoogte en het kenmerk van ieder aengenomen peerd, den naem van den eygenaer, en den schat prys dier.

De zelve zullen onderteekent worden zo by de experten als by de aengestelde officieren en onder officieren door den minister van oorlog.

(6)

commissaire près l'administration centrale et commissaire des guerres.

Le registre contenant la minute des procès-verbaux sera déposé à l'administration centrale, qui en adressera une expédition au ministre de la guerre.

XI. Les experts ne procéderont à l'estimation des chevaux, jumens, mules ou mulets, qu'après qu'il aura été reconnu par les officiers des troupes à cheval préposés par le ministre de la guerre, que lesdits chevaux, mules ou mulets ont l'âge et la taille requis, et qu'ils seront propres au service des armées.

Il sera fait mention de cette déclaration dans les procès-verbaux.

XII. Dès que les chevaux, jumens, mules ou mulets auront été reçus par les officiers de cavalerie, et que le prix en aura été fixé par les experts, ils seront marqués avec un fer chaud, sur la cuisse droite, de la lettre R, et de la lettre initiale du nom du département qui les aura fournis.

XIII. Il est défendu, sous les peines portées par l'article III de céder, échanger, donner ou vendre, soit à des officiers, généraux ou particuliers, soit à des commissaires des guerres, soit à toute autre personne, aucun des chevaux, jumens, mules ou mulets, provenant de la présente levée, lesdits officiers et commissaires des guerres devant se pourvoir, à leur frais, des chevaux de mains et de trait qui leur sont nécessaires.

XIV. Les chevaux provenant de la levée ne pourront, sous aucun prétexte, être réunis dans des dépôts généraux; ils seront dirigés à mesure de leur réception et estimation, sur les dépôts des corps auxquels ils devront servir, ou sur les

den commissaris by de centraele administratie en den krygs-commissaris.

Den register inhoudende de minute van de processen-verbael, zal ter centraele administratie overgebrogt worden, de welke eene expeditie daer van aen den minister van oorlog toezenden zal.

XI. De experten en zullen niet overgaen tot de weerdeeringe der peerden, merrien, muyl-ezelinnen of muyl-ezels, dan naer dat'er by de officieren der troepen te peerd by den minister van oorlog aengesteld zynde, zal bevonden zyn dat de gezeyde peerden, muyl-ezelinnen of muyl-ezels de vereyschte jaeren en hoogte hebben, en dat de zelve ten dienste der legers nut zullen zyn.

Daer zal in de processen-verbael gewag gemaekt worden van deze verklaeringe.

XII. Zoo haest als de peerden, merrien, muyl-ezelinnen ofte muyl-ezels by de officieren der ruyterye zullen aengenomen zyn, en dat den schat-prys dierby de experten zal bepaelt zyn, zullen zy met een gloyend yzer, op de regte dye, gemerkt worden met de letter R, en met de eerste letter van den naem des departements het welk de zelve zal geleverd hebben.

XIII. Word verboden, op de gestelde penen by den artikel III, van 'tzy aen de opper of bezondere officieren, 'tzy aen de krygs-commissarissen, 'tzy aen iemant andere, over te laeten, te verwisselen, te geven ofte verkoopen eenig peerd, merrie, muyl-ezelinne ofte muyl-ezel uyt de tegenwoordige ligtinge voorts komende, moettende de gemelde officieren en krygs-commissarissen zig, op hunne kosten, voorzien van de hand-en-trek-peerden die zy zullen noodig hebben.

XIV. De peerden uyt deze ligtinge voorts komende en zullen, onder geen voorwendzel hoe genaemt, in algemeyne saemenplaetsen mogen by een-gesteld worden, zy zullen, naer maete van der zelve aenveeringe en weerdeeringe, naer de saemelaetsen der corpsen

(7)

dépôts des équipages de l'armée pour laquelle ils seront destinés.

XV. Il sera délivré par l'administration centrale, au propriétaire du cheval réquis, un mandat de la valeur de son cheval, conformément au procès-verbal d'estimation : ce mandat, expédié sur le receveur du département, devra être accepté par lui, pour être payé dans le délai de trente jours fixe.

XVI. Si le propriétaire du cheval réquis est cotisé aux rôles des contributions foncière, personnelle et mobilière, ou somptuaire, ou compris à l'emprunt de cent millions, le montant du mandat sera reçu à compte des dites contributions; et ces cotes d'impositions ou à l'emprunt, ne s'élevaient pas à la valeur du cheval, le surplus sera acquitté en numéraire par le receveur.

Les frais d'expertise seront pareillement acquittés par le receveur, sur les ordonnances de l'administration centrale.

XVII. Les commissaires de la trésorerie nationale auxquels les administrations centrales adresseront exactement des doubles de leurs ordonnances, rendront compte au Corps législatif de la dépense qui résultera de la levée extraordinaire prescrite par la présente Loi, afin qu'il soit ouvert un crédit particulier au ministre de la guerre, de la somme à laquelle s'éleva cette dépense.

XVIII. Le Directoire exécutif rendra compte au Corps législatif, dans le délai de trois mois, de l'exécution de la levée prescrite par la présente Loi, et fera imprimer et distribuer aux deux Conseils un tableau qui contiendra,

waer toe zy zullen moeten dienen, gerigt worden, ofte naer de saemelplaatsen der equipagen van het leger waer voor zy bestemt zullen zyn.

XV. Daerzal by de centraele administratie, aen den eygenaer van het gerequireert peerd, verleden worden eenen prys-brief der weerde van zyn peerd, ingevolge het proces-verbael der weerdeering: dezen prys-brief, be-wezen op den ontfanger van het departement, zal by hem moeten aengenomen worden, om binnen den vasten termeyn van dertig dagen voldaan te worden.

XVI. Byaldien den eygenaer van het gerequireerd peerd gequoteerd is in de lysten der grond, personeele en mobiliere, ofte somptuaire belastingen, ofte aengeteekent is in de beleeninge van honderd millioenen, zal het beloop van den prys-brief aengenomen worden op kortinge der gezeyde belastingen; en byaldien deze quoten van belastingen, ofte in de beleeninge niet beliepen ter weerde van 'tpeerd, zal de meer reste by den ontfanger in geld-specien voldaan worden.

De onkosten van schattinge zullen insgelijks by den ontfanger, op de ordonnantien der centraele administratie, voldaan worden.

XVII. De commissarissen der nationaele tresorye, aen de welke de centraele administratie nauwkeuriglyk de dobbels hunder ordonnantien zullen toezenden, zullen aen het wetgevend Corpus laeten weten den uytgeef die uyt de buytengewoone ligtinge ten dezen voorgeschreven, volgen zal, ten eynde dat'er aen den minister van oorlog een besonder credit opengesteld word over de somme waer oppe dezen uytgeef komen zal.

XVIII. Het uytvoerend Directorium zal aen het wetgevend Corpus binnen den termeyn van dry maanden, kennis geven van de uytvoeringe der ligtinge ten dezen voorschreven, mitsgaeders doen drukken en aen beyde de Raeden doen uytgeven eenen lyst die behelzen zal,

(8)

1°. Le nombre de chevaux, juments, mules ou mulets qui auront été levés ;

2°. Les régimens et équipages dans lesquels ils auront été admis ;

3°. Les départemens qui les auront fournis ;

4°. Le montant de la dépense.

XIX. La présente résolution sera imprimée.

Signé Boulay, (de la Meurthe), *président*; Cholet, Curée, Arnould, *Secrétaires*.

Après une seconde lecture, le Conseil des Anciens approuve la résolution ci-dessus. Le 4 Vendémiaire, an huit de la République française.

Signé Joseph Cornudet, *Président*; Lejourdan, Delecloy, Gaudin, *Secrétaires*.

Le Directoire exécutif ordonne que la Loi ci-dessus sera publiée, exécutée et qu'elle sera munie du Sceau de la République. Fait au Palais national du Directoire exécutif, le 4 Vendémiaire, an huit de la République Française, une et indivisible.

Pour expédition conforme,

Signé GOHIER, *Président*; par le Directoire exécutif, le *secrétaire général* LAGARDE; et scellé du sceau de la République.

Certifié conforme,

Le Ministre de la Justice,
Signé CAMBACÉRÉS.

Pour *Extrait conforme,*

HERWYN, *Président*.
HENISSART, *Secrétaire en chef*.

1°. *Het getal der peerden, merrien, muyl-ezelinnen of muyl-ezels de welke geligt zullen zyn.*

2°. *De regimenten en equipagien waer toe zy zullen aenveeerd zyn ;*

3°. *De departementen die de zelve zullen geleverd hebben ;*

4°. *Het beloop van den uytgeef.*

XIX. *De tegenwoordige resolutie zal gedrukt worden.*

Ondertee kent Boulay, (der Meurthe), *President*; Cholet, Curée, Arnould, *Secretarissen*.

Naer eene tweede voorlezing, den Raed der Ouderlingen keurd de bovenstaende resolutie goed. Den 4 Vendémiaire, jaer acht der fransche Republiek.

Ondertee kent Joseph Cornudet, *President*; Lejourdan, Delecloy, Gaudin, *Secretarissen*.

Het uytvoerend Directorium beveeld dat de bovenstaende wet zal uytgekondigt, uytgevoert en met den zegel der Republiek bekleed worden. Gedaen in 't nationael paleys van het uytvoerend Directorium, den 4 Vendémiaire, jaer acht der fransche Republiek, eene en overdeelbaer.

Voor gelykvormig afschrift,

Ondertee kent GOHIER *President*; *wegens het uytvoerend Directorium*, den *Secretaris generael*, LAGARDE; en bezegelt met den zegel van de Republyke.

Bevestigt gelykvormig,

Den Minister van de Justitie,
Geteekent CAMBACÉRÉS.

Voor gelykvormigen Uyttek.

HERWYN, *President*.
HENISSART, *Opper-Secretaris*.

Johann & Hermann v. Sauer

Den Commissaris van 't vijfde Indisch Bestuur
tegen den Canton van Sijghem.

Den de Gerooveerde Vorst Leids
Borgerd.

Binnen Ende wed. Jullien de brouwen twee zijn
om in de buijden. er seker naar de Waagrade,
menigvuldige onder 't Indisch recht ongelukkig
de Guine die H. had, men kind te buijden,
ongelukkig aan H. Indisch H. niet en profillierd
van den oogenblysc tyd, die H. nog overblyft
om te int'houwingen, Coarom Luytke maer onged
bekend en Gij sult alle ongelukken
voorsommen.

Gedaen tot Sijghem den 8 february 1796
Voorsijde Indisch Indisch Comissie.

Voor overreikende Indisch Indisch Comp.

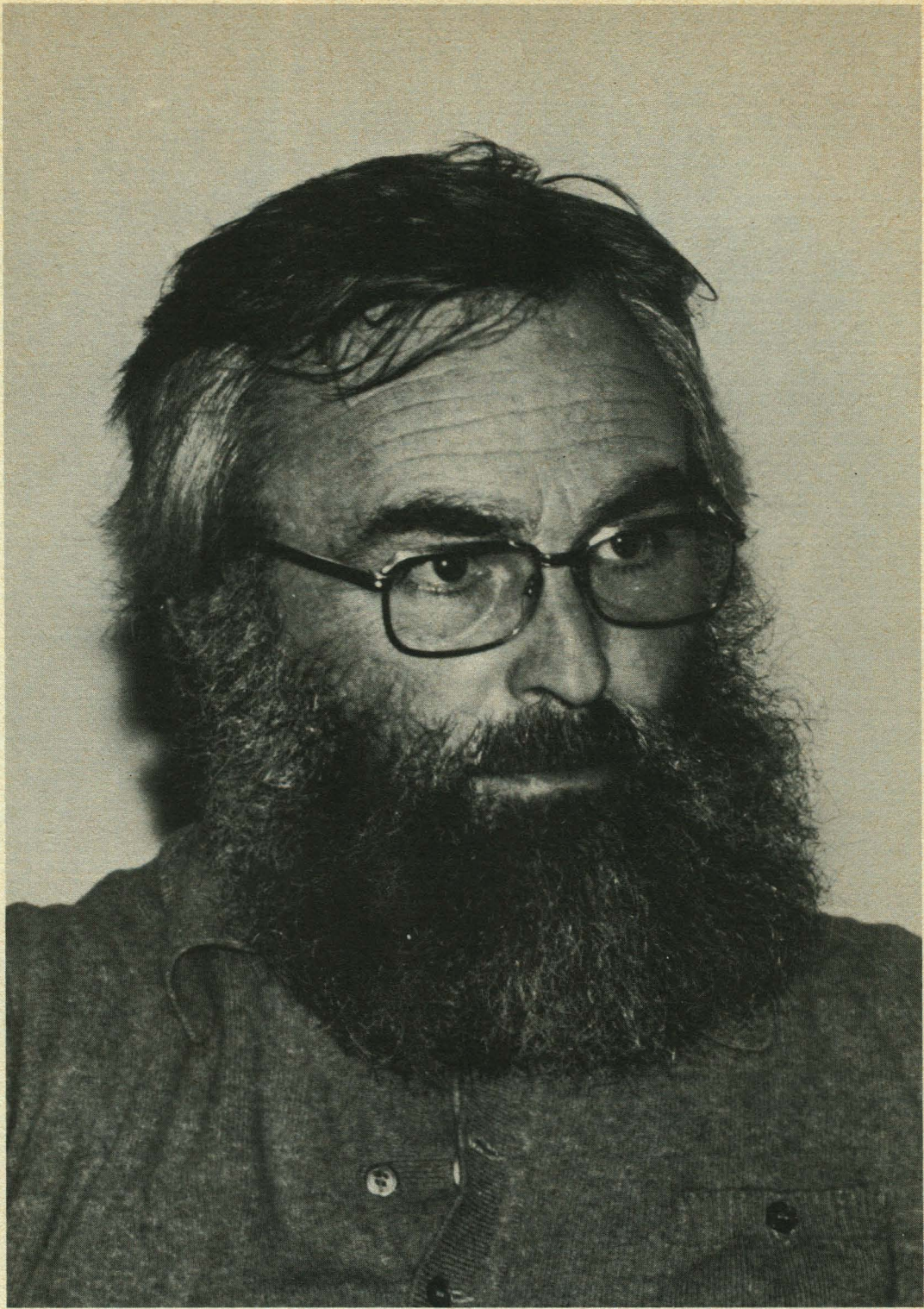
D. H. M. v. Sauer

= Clemeent Sec.

Gyde. wie gaff au 6 plumes & fus

De Municipale administratie van het canton La
 Jéghele, ordonneert an alle inwoonder. de Le canton
 L'arrondissement van de enige Vermoedelingen
~~Verstande te~~ alhier niet vangboorte. En is in geali-
 cept van Dienstboodes Dagheer Werkers, Lijfeluere loost-
 gaelen ofte ander Lijts van de Lijre willelyk binnende
 L'wee d'egen ^{naar de publicatiedes} der Secretaree der municipale admini-
 stratie te komen acogeren ende te Declareren hunne
 naem, professie, ouderdom ende geboorte plaet, op pen-
 siende wer iemand in gebreke blyft staer om te worden
 gedeliden by de voldoenisse van Envolgt te worden Volcom-
 de Creugheyp der Welken.

• Nou Verstaet door Vermoedelingen alle de ~~binden~~
 de de Commune met syn gebuur

FIGUREN VAN BIJ ONS:

HERMAN ROELSTRAETE

*Hendrik Willaert
Stockmolenstraat, 39/5
8880 - TIELT*

Hoewel Herman Roelstraete geen geboren Izegemnaar is, heeft het bestuur van Ten Mandere gemeend er goed aan te doen, om hem ter gelegenheid van zijn 50° verjaardag en zijn 26-jarig direktuerschap aan de Stedelijke Muziekakademie, op te nemen in de artikelenreeks "Figuren van bij ons", gezien zijn grote betekenis voor het muziekleven hier te Izegem.

Daartoe werd de integrale tekst overgenomen van de brochure "Herman Roelstraete Vijftig", die in december 1975 verscheen in een samenstelling van Hendrik Willaert.

Nota van de redaktie.

Wie het levensverhaal van Herman Roelstraete wil samenstellen, is bij voorbaat veroordeeld tot onvolledigheid. Wat deze energieke man in de loop van 30 jaar musikaal leven heeft verwezenlijkt aan activiteiten en initiatieven, is te veelomvattend om in extenso te worden weergegeven en uitgediept. Daarom dienden wij ons dan ook te beperken tot een overzicht van de belangrijkste realisaties uit Roelstraetes leven dat met werk als organist, pedagoog, dirigent, musicoloog en komponist meer dan rijk gevuld mag genoemd worden. Het hoofdstuk "komponist", dat voor een scheppend kunstenaar het voornaamste is in zijn levensloop, hebben wij iets uitgebreider behandeld en we meenden er goed aan te doen enkele belangrijke werken te bespreken.

Moge uit deze bladzijden blijken hoe groot de rol is die Herman Roelstraete heeft gespeeld voor het musikaal leven in onze provincie maar ook daarbuiten, en wat het kompositorisch werk van deze creatieve persoonlijkheid betekent in onze tijd.

I. STUDIES

Geboren te Lauwe op 20 oktober 1925 liep Herman Roelstraete kollege te Waregem en ging daarna nog enige tijd naar de normaalschool te Torhout. In 1942 laat hij zich echter inschrijven in het "Interdiocesaan Hoger Instituut voor Kerkmuziek", beter bekend onder de naam "Lemmens-instituut" te Mechelen. Daar kreeg hij een grondige musikale basis bij Henri Durieux (harmonie), Marinus DeJong (piano en contrapunt), Flor Peeters (orgel) en Jules Van Nuffel (koordirectie en musikale esthetiek). In 1946 verlaat hij dit instituut met grote onderscheiding en gaat zich, op aanraden van Mgr. Van Nuffel, verder vervolmaken aan het Koninklijk Muziekkonservatorium te Brussel. Hij blijft daar van 1946 tot 1950 en behaalt er eerste prijzen voor zang bij Maurice Weynandt, voor contrapunt bij Marcel Poot en voor orgel bij Paul de Maleingrau. Daarna behaalt hij nog in één jaar studie een eerste prijs fuga bij Prosper Van Eechoute aan het Koninklijk Muziekkonservatorium te Gent.

Buiten al deze voornoemde studies volgde Herman Roelstraete nog lessen bij René Defossez (orkestdirectie), Francis de Bourguignon (orchestratie) en Marcel Poot (kompositie).

Begeesterd door het gregoriaans ondernam hij tussen 1951 en 1961 verschillende studiereizen naar de Benediktijnerabdij van Solesmes (Frankrijk) om zich grondig te verdiepen in de geschiedenis en de techniek van deze gezangen.

In 1957 bestudeerde hij dan nog de dodecafonische komponeertechnieken bij Matthyas Seiber.

Aangezien de cursus muziekgeschiedenis toendertijd nog niet bestond aan de muziekkonservatoria heeft Herman Roelstraete gedurende al die jaren door uitgebreide lektuur en partituurstudie zich deze wetenschap ook eigen gemaakt.

Uit dit alles blijkt dat hij na zijn studies de technische aspecten van de muziekwetenschap terdege meester was, namelijk de komponeertechnieken (harmonie, fuga, contrapunt, dodecafonie), en dirigeertechnieken (koor- en orkestdirectie) en bovendien als zanger of orgelist een loopbaan als uitvoerend musicus kon beginnen.

II. AKTIVITEITEN ALS DIREKTEUR EN LERAAR.

Als 22-jarige werd Herman Roelstraete in 1947 aangesteld als leraar

zang aan de muziekakademie "Peter Benoit" te Harelbeke.

Na een schitterend examen trad hij op 24 januari 1950 in dienst als directeur van de Vrije Muziekakademie te Izegem. Daarmee werd hij de jongste directeur van het hele land. Samen met het direktieurschap oefende hij gedurende de voorbije jaren ook verschillende leraarsfuncties uit aan de muziekakademie : muziekgeschiedenis (1950-72), harmonie (1950-71), zang (1950-70) en orgel.

Tijdens zijn 26-jarig direktieurschap heeft Herman Roelstraete in samenwerking met de bestuurskommissie en het stadsbestuur heel wat mede helpen verwezenlijken voor de Muziekakademie :

- Vanaf het schooljaar 1959 - 60 werd de Vrije Muziekakademie omgevormd tot Stedelijke Muziekakademie.
- In verschillende randgemeenten werden bijafdelingen opgericht : Sint-Eloois-Winkel, Ardoois en Ingelmunster in 1960, Oostrozebeke in 1964, Lendeledede in 1966 en Kachtem in 1967.
- Er werden verschillende nieuwe kursussen opgericht : slagwerk (1960), klassieke gitaar en diktie (1963), orgel en toneel (1966), waarvan vooral de leergangen diktie en gitaar een overrompend succes kennen.
- In 1961 werd de concertvereniging VOLLMA (Veren. van oud-leerl. en leerl. der Muziekakademie) opgericht die zes concerten per jaar organiseerde waarop zeer befaamde soli, koren en orkesten, hoofdzakelijk uit eigen land, maar ook uit het buitenland, succesvol optraden. In 1973 sloot VOLLMA aan bij "Jeugd en Muziek" en sindsdien kennen de concerten een steeds toenemende belangstelling.
- De kulturele manifestaties van de muziekakademie (concerten, prijsuitdeling, leerlingaudities) die altijd plaats hadden in de zalen van het stadhuis, konden vanaf november 1966 doorgaan in het nieuwe muziekauditorium van de akademie. Terzelfdertijd werden nog een kleinere zaal en acht nieuwe klaslokalen in gebruik genomen.
- Het leerlingenaantal kende tijdens die jaren een enorme aangroei. Mede oorzaak daarvan zijn het afschaffen van het schoolgeld (1959) en het oprichten van nevenafdelingen, maar vooral de stijgende belangstelling voor muziek bij de jeugd en hun ouders, een belangstelling die door het concertleven, de scholen en de plaatselijke muziekverenigingen sterk wordt aangewakkerd. Deze aangroei brengt met zich mee dat de gebouwen van de Muziekakademie alweer te klein zijn geworden om de talrijke leergangen en leerlingen in onder te brengen.

Allegro ritmico

25

Handwritten musical score for woodwinds and strings, starting at measure 25. The score includes parts for Flute (fl), Clarinet in Bb (cl. b), Clarinet in C (cl.), Bassoon (fag.), Oboe (ob.), English Horn (cor.), Violin I (vln. I), Violin II (vln. II), Viola (vcl.), and Cello (cl.). The music is in 4/4 time and features a rhythmic, driving melody. Dynamics include forte (f) and piano (p). Performance instructions include 'c. arco' (crescendo arco) and 'pizz.' (pizzicato). The score shows complex rhythmic patterns with many beamed notes and rests.

Inzet van de tweede beweging uit "Octuor", op. 60 (1965) voor fluit, hobo, klarinet, fagot, twee violen, altviol en cello.

Benevens de opgesomde funkties aan de Muziekakademie was Herman Roelstraete ook nog van 1955 tot 1970 leraar muziek en muziekethica aan het Sint-Jozefscollege en het Lyceum de Pélichy te Izegem en het lyceum O. L. Vrouw van Vlaanderen te Kortrijk waar hij bij vele generaties jongeren de liefde voor de muziek in het algemeen en voor de vlaamse muziekgeschiedenis in het bijzonder bijbracht.

Tegenwoordig is hij professor voor praktische harmonie aan het Koninklijk Muziekkonservatorium te Brussel en dit sinds 1969.

III. AKTIVITEITEN ALS ZANGER, ORGANIST EN DIRIGENT.

A. Na het behalen van een eerste prijs voor zang aan het Conservatorium te Brussel werd Herman Roelstraete zangleraar te Harelbeke. Tijdens die jaren gaf hij ook enkele zangrecitals in het vlaamse land (Brugge, Mechelen, Tielt.....). In 1947 werd hij medestichter en tenorsolo van het Johannes Ockeghem-gezelschap waaraan hij tot 1950 vast en tot 1953 als los medewerker verbonden bleef. Dit gezelschap dat nog is opgetreden in de VOLLMA-koncerten (1962) en dat nu nog actief is, is gespecialiseerd in middeleeuwse en renaissancemuziek. Aan de loopbaan van Herman Roelstraete als zanger kwam in 1953 een bruusk einde toen hij na een hevige verkoudheid door een tijdelijke verlamming van de stembanden getroffen werd zodat naderhand de voor een solist vereiste soepelheid en helderheid van de stem verloren gingen.

B. In 1950 behaalde Herman Roelstraete aan het Conservatorium te Brussel de Prix Arnold voor orgel. Sindsdien is hij op talrijke plaatsen opgetreden als concertorganist (Brugge, Knokke, Oudenaarde...) en werkte hij zeer veel mee als begeleider onder andere van de Scola Cantorum "Cantemus Dominus" uit Izegem bij verschillende misuitvoeringen voor de BRT. Zijn typisch orgelspel verwekte jarengeleden reeds meer dan verbazing en nog steeds is het een weelde voor het oor hem te mogen beluisteren. Daarbij laat hij vooral minder gespeelde vlaamse meesters aan bod komen als A. Van de Kerckhove en P. Cornet.

De unieke liefde die Herman Roelstraete bezit voor alles wat het orgel aanbelangt, bracht hem er toe tientallen doksalen te bezoeken in Vlaanderen, Wallonië en Engeland om er de bouw van het orgel te bestuderen of te adviseren bij nieuwbouw of restauratie. Aldus verzamelde hij een enorme kennis

Organo

Missa de Requiem.

Da F. Krafft 1765

Intonatio

Re quiem Re quiem a. ternam dona eis Domine do - na

dona eis Do - mi - na et lux perpetua luceat e - is et lux per - pe - tua

Boven: Fragment van de originele partituur uit 1765 van de Requiem van F.J. Krafft, afkomstig uit het begrafenis te Leuven.

Onder: Inkele maten van de koorpartituur van diezelfde mis in reconstructie van Herman Roelstraete.

Requiem

Re - qui - em aet - ternam do - na e - is Domine do -

Intonatio

Re - qui - em

Re - qui - em aet - ternam do - na e - is Domine do -

Re - qui - em aet - ternam do - na e - is Domine do -

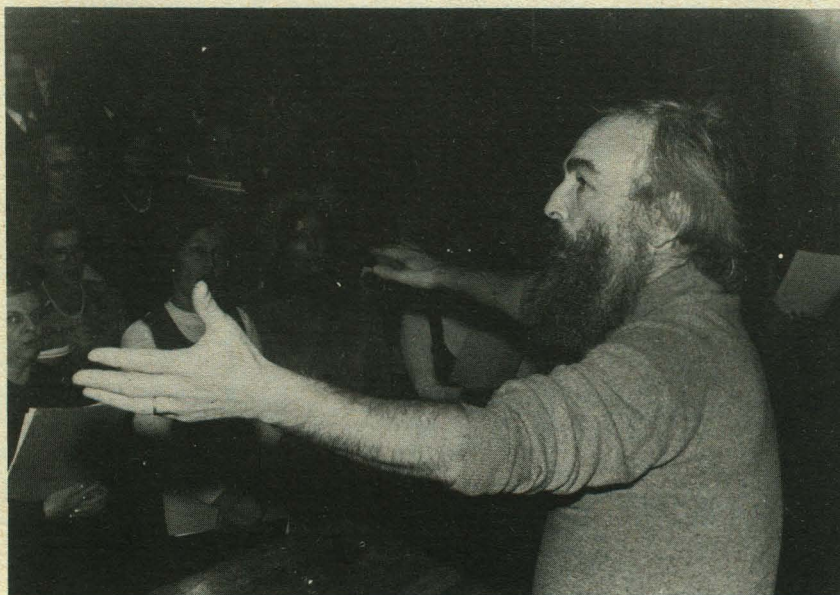
inzake orgelbouw en inzake de historiek van het orgel en orgelbouwers. Daarbij gaat zijn interesse speciaal uit naar de orgelbouwersfamilie Anneessens.

C. Herman Roelstraete kan reeds terugblikken op een meer dan 30 jaar lange werkzaamheid als dirigent. Het aantal koren en orkesten dat gedurende deze jaren onder zijn leiding heeft gemusiceerd is zeer aanzienlijk. Benevens gelegenheidsensembles als de kollegekoren, koor en Orfforkest van het Lyceum de Pélichy, en andere, pogen we hier een overzicht te geven van de voornaamste groeperingen :

1. 1944-1952 : Het "St.-Jozefskoor" uit Kortrijk. Dit mannenkoor voerde vooral religieuze muziek uit maar ook bewerkingen van volksliederen.
2. 1948-1950 : De "Vereniging der Concerten van het Conservatorium" te Kortrijk. Dit ensemble bestaande uit leerlingen en leraars van het Kortrijks Muziekkonservatorium voerde onder leiding van Herman Roelstraete ondermeer de 9° Symfonie van Beethoven uit.
3. In 1950 stichtte hij het Westvlaams Kamerorkest dat werd ontbonden in 1959 en waarvan hij totdan dirigent bleef. Dit orkest bestond vooral uit leraars-musici uit West-Vlaanderen en gaf verscheidene concerten voor de BRT
4. 1952-1957 : De "Koninklijke Koor- en Orkestvereniging Peter Benoitkring" te Izegem. Met deze groep bracht Herman Roelstraete te Izegem talrijke uitvoeringen van symfonieën en concerto's (Bach, Mozart, Beethoven, Benoit, Schubert, Mendelsohn) en verschillende grote vokale werken als Bach's Magnificat, Mozarts Requiem en andere. (Over deze werking van Herman Roelstraete in de Peter Benoit-kring zie het artikel van M. Timperman en J. Vanderschaeve in Ten Mandere, VI° jg, Nr 1, 1966).
5. 1953-1961 : Het gemengd koor "Reuzegom" uit Harelbeke. Met deze groep, waarvan Roelstraete stichter was, concerteerde hij jaarlijks zowat tienmaal op verschillende plaatsen in de provincie. Reuzegom werkte tevens verschillende malen mee met de Peter Benoit-kring bij de uitvoering van grote vokale werken.
6. 1961-1963 : Het gemengd kamerkoor "Pierre de la Rue". Dit koor dat Herman Roelstraete had opgericht met oudleerlingen van zijn zangklas aan de muziekakademie, Scolaleden en Die Boosezangers, kende een zeer succesvol maar kort bestaan. In die twee jaar tijd traden ze op te Izegem, Oostende Ieper... en verwierven ze faam in BRT-kringen waar ze bekend werden

Uitvoering op 15 maart 1967 van Peter Benoits "Drama Christi", door soli, instrumentaal ensemble en de Scola Cantorum "Cantemus Domino", in het Auditorium van de Stedelijke Muziekakademie te Izegem. Dit zelfde concert werd herhaald op 21 mei 1968 in het Festival van Vlaanderen te Kortrijk. Voor deze directies kreeg Herman Roelstraete de "Peter Benoit-prijs".

Bad Godesberg, november 1973 :
herhaling
tijdens een concertreis
met het Kortrijks
Gemengd Koor
in Duitsland.

voor hun akkurate uitvoeringen van modernere werken. Zo voerden ze er de "Permeke-suite" uit van J. Decadt, het oratorium "A child of our time" van M. Tippett en "De bekoring van St.-Fransiscus" van L. Demeester.

7. Onder impuls van Herman Roelstraete werden te Izegem nog twee koorverenigingen gesticht. In 1958 ontstond in de volksdansvereniging Die Boose een koorafdeling die nog steeds werkzaam is en in de loop der jaren op verschillende internationale festivals bekendheid verwierf met hun uitvoeringen van vlaamse volksliederen, meestal in bewerking van Herman Roelstraete. Deze laatste trad ook enkele malen op als gastdirigent voor dit gezelschap.

In 1955-56 richtte Herman Roelstraete aan de Muziekakademie een cursus gregoriaans in. Daaruit ontstond in 1957 het mannenkoor Scola Cantorum "Cantemus Domino" dat onder leiding van Robert Depicker en met het muzikaal advies van Herman Roelstraete internationale faam inzake gregoriaanse muziek heeft verworven. Ook hier fungeerde Roelstraete als gastdirigent, en het is bij een dergelijke gelegenheid dat hij in 1967 de "Peter Benoitprijs" kreeg voor de modeluitvoering van Benoit's "Drama Christi" onder zijn leiding door de Scola Cantorum, soli en een instrumentaal ensemble verwezenlijkt.

8. Tegenwoordig is Herman Roelstraete sinds 1969 dirigent van het Kortrijks Gemengd Koor (130 uitvoerders) waarmee hij reeds optrad te Brussel, Antwerpen, Brugge, Kortrijk, Ronse, Tongeren.... maar ook in Frankrijk, Duitsland en Engeland. Ze werkten reeds verschillende malen mee aan het Festival van Vlaanderen en realiseerden de opnamen van twee fonoplaten. Benevens enkele oratoria (Bach, Schütz, Händel) kregen ze vooral bekendheid door het uitvoeren van werk van Vlaamse toondichters als Benoit (De Leie, Requiem), Tinel (Marialieder, Fransiscus), Vernimmen (De memoria Passionis) en Krafft (een twintigtal werken).

Benevens deze talrijke geciteerde direkties fungeerde Herman Roelstraete ook voor verschillende ensembles als gastdirigent, zo onder meer voor het BRT-orkest (Symfonie Hanssens), het Westvlaams orkest (Bach, Krafft), het Orchestre Symphonique de Liège (Polyeucte van Tinel) en Les solistes de Liège. Vele van deze gastdirekties, waaruit de liefde van Herman Roelstraete voor vlaamse muziek nogmaals naar voren treedt, werden door de BRT uitgezonden of waren geprogrammeerd in het Festival van Vlaanderen.

IV. AKTIVITEITEN OP MUSICOLOGISCH TERREIN.

De belangstelling van Herman Roelstraete voor de muziekgeschiedenis is altijd zeer groot geweest. Bovendien zijn omgang met de muziekgeschiedenis als leraar, hield hij talrijke lezingen over de (vlaamse) muziekgeschiedenis op diverse plaatsen in de provincie. Maar vooral was hij al die tijd zelf voortdurend op zoek in archieven, waarbij zijn voorkeur vooral uitging naar kerkarchieven, speurend naar gegevens over het orgel en over kapelmeesters. Tastbare resultaten daarvan zijn onder andere het opstellen, samen met Karel Anneessens, van de geschiedenis van de orgelbouwersfamilie Anneessens van 1830 tot heden, en het herontdekken en in ere herstellen van de voornaamste vlaamse komponist van religieuze muziek uit de 18° eeuw, namelijk Frans Jozef Krafft. Over deze laatste publiceerde Herman Roelstraete verschillende artikels, onder meer in "Vlaanderen" (1966) en "Het Madrigaal" (1968). Daarnaast verzamelde hij nog een schat aan gegevens over andere vlaamse komponisten-kapelmeesters uit de 18° en 19° eeuw, materiaal dat op verdere uitdieping en eventuele publicatie wacht. Wat echter voor onze generatie vooral van belang is, is het werk dat Herman Roelstraete levert om deze oude archief-partituren om te zetten in bruikbaar werkmateriaal door ze opnieuw in partituur te brengen, eventueel verloren partijen aan te vullen en door de basso continuo partijen van de 18° eeuwse muziek uit te werken. Dat hij deze laatste punten op stilistisch verantwoorde wijze weet te realiseren, garandeert zijn vakkennis als komponist en de jarenlange omgang met partituren uit deze tijd. Zo meent Herman Roelstraete : "Wat betreft archiefpartituren, waar bijvoorbeeld in de loop der eeuwen uit een Missa de alt-partij is zoek geraakt, is het nog altijd beter om deze partituur weer uitvoerbaar te maken door deze partij er stijlgetrouw bij te komponeren, dan dat het geheel in een bibliotheek onbekend en onbruikbaar blijft liggen". Aldus heeft hij van Krafft reeds een 25-tal partituren (missen, motetten, klavierwerken) in partituur gezet, de basso continuo uitgewerkt en zo nodig gereconstrueerd of gereorchestreerd. Verschillende van deze realisaties werden op talrijke concerten uitgevoerd waar de bijval telkens bewees hoe zinvol deze arbeid wel is. De fonoplaat met de Requiem en het Magnificat van Krafft, in 1974 door Arion (CBS) te Parijs uitgebracht verwierf internationaal lovende kritiek. Luc ter Elst schreef onder meer : "Het spuurwerk van Herman Roelstraete is zinvol ten voete uit". (De Standaard 28/10/1974).

van de oudst bekende nederlandstalige passie uit 1689 "De memoria passionis" van Aegidius Vernimmen.

Dit werk berust in handschrift in de Koninklijke Bibliotheek in een bundel "Libellus Cantionum Catholicarum" en werd eveneens door hem weer bruikbaar gemaakt voor uitvoering. Daarnaast realiseerde hij nog werk van Alfons Merwillie (1856-1940), en van Pieter Vanderghinste (1789-1860) vond hij onlangs de (gedeeltelijke) partituur terug van één der vroegste nederlandstalige opera's "Het Pruisisch Soldatenkwartier", een partituur die in alle handboeken van muziekgeschiedenis als verloren werd beschouwd.

Ook op het terrein van de volksmuziek is Herman Roelstraete een tijdlang werkzaam geweest. In die periode noteerde hij verschillende liederen die in de volksmond of als kinderlied in onze provincie bekend bleven. Enkele daarvan werden opgenomen op de fonoplaat van Die Boose "Richesse du folklore flamande".

Van het tijdschrift West-Vlaanderen (thans Vlaanderen) was Roelstraete redacteur en verschillende jaren medewerker. Hij publiceerde ook musikologische artikels in de tijdschriften "Ons Erfdeel", "De praestant", "Het Madrigaal", "Meer Schoonheid" en andere.

V. HERMAN ROELSTRAETE ALS KOMPONIST.

Dat Herman Roelstraete tot de meest vooraanstaande Belgische toondichters behoort, staat voor wie zijn werken kent, buiten twijfel. Musikaal-technisch zeer degelijk geschoold beheerst hij met métier van komponist volkomen en dit zelfs in zowat alle mogelijke stijlperiodes. Hoewel hij de hedendaagse schrijfwijzen aanwendt waar het hem bruikbaar lijkt, staat hij toch eerder afkerig van experimenten. Zijn muziek is uiterst zelden atonaal, wel zeer dikwijls polytonaal en enkele keren dodecafonisch. Tevens grijpt hij vrij geregeld terug naar de verworvenheden van het verleden. Zo is er modale invloed terug te vinden in sommige instrumentale werken (o.a. Sonatina Dorica, Fantasia voor orgel) maar vooral in zijn vokale werken (vb Missa brevis) mede onder invloed van het gregoriaans. Ook in zijn vele stijllimitaties komt die invloed uit het verleden terug, soms het hele werk door (vb Zeer klassieke ouverture; Studies in barokstijl voor orgel), soms slechts als een citaat in één enkele passage (vb Vierde symfonie). Maar vooral komt die kennis van de voorbije stijlen tot uiting in de vele rekonstrukties die hij verwezenlijkte van oude handschriften (o.a. werk van Vernimmen, Krafft) of de uitwerkingen van basso continuo partijen (vb Vanden Gheyn,

Loeillet, Krafft).

Deze gedegen technische kennis paart Herman Roelstraete aan een doorgedreven uitdrukkingsmogelijkheid van innerlijk leven. Zijn werken door hun technische kwaliteiten interessant voor verstandelijke ontleding, ook voor een meer op het gevoel gerichtte benadering onthullen ze een rijke inhoud. Wie de gevoelsmens Herman Roelstraete kent verbaast het niet in zijn werken een overwicht te vinden van elegische, meditatieve melodieën. Die zorg voor het melodische is trouwens één der hoofdkenmerken van zijn komposities, zelfs wanneer deze melodieën slechts opgebouwd zijn uit kiemcellen van enkele noten die in cyclisch principe uitgewerkt worden of wanneer hij zijn melodieën laat dialogeren tussen twee instrumentengroepen. De muziek van Herman Roelstraete kan tot in de jaren zestig tot het neo-klassicisme gerekend worden, of een overwegend klassieke vorm met een expressionistisch beladen inhoud. De laatste jaren heeft hij die klassieke structuur behouden, maar zijn taal grijpt eerder terug naar de post-romantiek, waarbij een strenge versobering in technische middelen wordt doorgevoerd maar een des te diepergaande inhoud wordt bereikt.

ENKELE VOKALE WERKEN.

1) MISSA RECITATA, OP. 10 (1948) voor driestemmig mannenkoor.

Deze mis is opgevat volgens de eisen gesteld aan de liturgische muziek door Pius X geformuleerd in het Motu Proprio (1903). Daarin wordt het gregoriaans als summum van kerkmuziek vooropgesteld, en wordt van het meerstemmig gezang verwacht dat het de geest van het gregoriaans zo dicht mogelijk benadert. In de Missa Recitata gebruikt Herman Roelstraete dan ook de mogelijkheden hem door het gregoriaans geboden. Met opzet vermijdt hij alle uiterlijk klankvertoon om aldus de nadruk te leggen, niet op de muziek "om haar zelf", maar wel op de muziek "in dienst van de liturgische handeling". Daartoe maakt de komponist gebruik van de gregoriaanse modi en van een bijna konstant vasthouden aan het gelijktijdig zeggen van de lettergrepen in de onderscheiden stemmen. Aldus ontstaat een vrije recietstijl in akkoorden uitgebouwd waaruit als het ware een versteende sacrale sfeer groeit.

2) LICHTBERICHT VOOR MENSEN, OP. 47 (1961) voor vierstemmig gemengd koor, op tekst van Jacques Coryn, is een werk dat op vokaal-technisch gebied hoge eisen stelt aan de uitvoerders : toonzuiverheid, ritmiek en interpretatie zullen een liefhebberskoor voor grote problemen stellen. De expressionistische klankentaal,

op een vrije tonale basis, bestaat uit vele korte motiefjes, die soms tot het obsederende worden herhaald in een zenuwachtig ritme. De melodiek maakt gebruik van onder andere glissando's, zoemkoor en spreekstem. De uiteenlopende gevoelssferen van de tekst komen door de analytische tekstverklanking ook in de muziek diametraal over elkaar te staan : lyriek, dramatiek, vreugde, droefheid, enz.. Het geheel is een kontrastrijk werk geworden waarin de komponist op uiterst expressieve en soms hallucinante wijze de levensloop van de mens, gebonden aan wetten van "rode" en "groene lichten", heeft geëvoceerd.

3) MIDDELEEUWSE TRIPTIEK, OP. 49 (1962) voor driestemmig mannenkoor.

Ook hier past Herman Roelstraete een zeer suggestieve tekstverklanking toe. In "Egidius waer bestu bleven" gaat de aandacht vooral naar de intieme toon van deze middeleeuwse klacht. Elke zin uit deze brok minnellyriek kreeg een eigen toonsfeer : van ingehouden klacht in de aanvangszin over hunkerend verlangen op "mi lanct na di" naar licht verwijt op "du coors die dood". Daartussen klinkt de berustende loutering door op "dat was geselschap goet ende fyn". Het derde lied uit dit drieluik, de 14° eeuwse ballade "Er was een kwaede stiefmoeder" is overwegend verhalend van toon. De modale toonspraak en oktaafverdubbelingen benadrukken de middeleeuwse sfeer.

4) VOORBIJ DE TUINEN, OP. 93 (1972), liedcyclus met pianobegeleiding op tekst van Ria Scarphout.

Tussen de jaren 1942 en 1954 komponeerde Herman Roelstraete 18 liederen, een genre dat hij dan plots volledig verlaat om in 1971-72 de liedkompositie met niet minder dan vijf cycli te hervatten, twee op teksten van Eugene Mattelaer, één van Jacques Coryn en twee van Ria Scarphout, in totaal 23 liederen. Hij verklaart deze onderbreking uit het feit dat hij wou zoeken naar een nieuw evenwicht tussen de natuurlijke eigenschappen van de menselijke stem en de hedendaagse komponeertechnieken.

Hij formuleert dit als volgt : " De hedendaagse vokale techniek zoals ze toegepast wordt door de modernisten vloekt met het vokale, met de expressieve kwaliteiten van de taal waarop de muziek gegoten is. Het element taal telt voor mij volstrekt mee....".

Hij meent dit evenwicht te hebben gevonden in een zeer sterke versobering van de middelen. De liedcyclus "Voorbij de tuinen" (op.93, 1972) van Ria Scarphout is daar een treffend voorbeeld van : wat betreft de zangtechniek en de

pianistische kenmerken van de begeleiding valt een uiterste eenvoud van materie op, een eenvoud die des te meer geladen wordt wat betreft de inhoud en zeggingskracht. Deze liëderen zijn zeer emotioneel van tekst uit beladen waar ze de evolutie illustreren van de wederzijdse ontdekking van twee mensen tot de vrees voor het opnieuw verliezen van de ander.

De zeven gedichten schilderen de mens van het zijn, over het samen-zijn naar het alleen-zijn. De muziek onderlijnt deze gedichtenkurve over het hoog beleven heen naar de desolaatheid.

5) EXODUS, OP. 103, gekreëerd op 22 maart 1975 kreeg als ondertitel "Gebeden en gepeinzen bij de uittocht ter memorie van Antoon Vander Plaetse". Het is een werk voor gemengd koor, koperblazers, vibrafoon, piano en orgel, waarin Herman Roelstraete opzettelijk twee uiteenlopende toonspraken heeft gebruikt. De koor-gedeelten (tekst H. Roelstraete) vertegenwoordigen het gebed in de dood over de eeuwen heen en zijn in sobere Palestrinastijl opgevat met uitzondering van het vijfstemmige slotkoraal dat eerder in een licht geromantiseerde barokstijl is uitgewerkt. De schrijvende polytonale tussenspelen verklanken de klacht om het verlies bij de dood, in bijzonder door een treurende hoornsolo. In het slotge-deelte komen deze beide elementen samen : na een angstige trompetsonnerie weer-klinkt, aanvankelijk vrij improvisatorisch, het koraalthema in de kopers, waar-uit het koor het koraal aanheft terwijl de kopers zwijgen. Uiteindelijk wordt het koraal herhaald, nu met begeleiding van de kopers, aldus symboliserend hoe gebed en klacht samenkomen in de verheffing tot de heerlijkheid.

ENKELE INSTRUMENTALE WERKEN.

1) SYMFONIE IN e, OP. 39 (1958)

Deze vijfdelige symfonie is klassiek van vorm maar overwegend polytonaal van schrijfwijze. Het thematisch materiaal in elk deel bestaat uit een kort motief dat voortdurend als een dominerend element doorheen de kompositie herhaald wordt in variërende instrumentatie of gedaante, aldus aanleunend bij de cyclische principes uit werken van onder andere C. Franck. Ondanks de vitale ritmiek en het alla-marcia karakter van het tweede en vierde deel is de overwegende sfeer van het geheel zeer elegisch te noemen met lyrische passages en weeklagende melodieën.

2) TERZET IN b, OP. 44 (1961) voor viool, altviool en cello.

164 Hoofdkenmerken van dit werk zijn een strenge lineaire schrijfwijze, een zeer

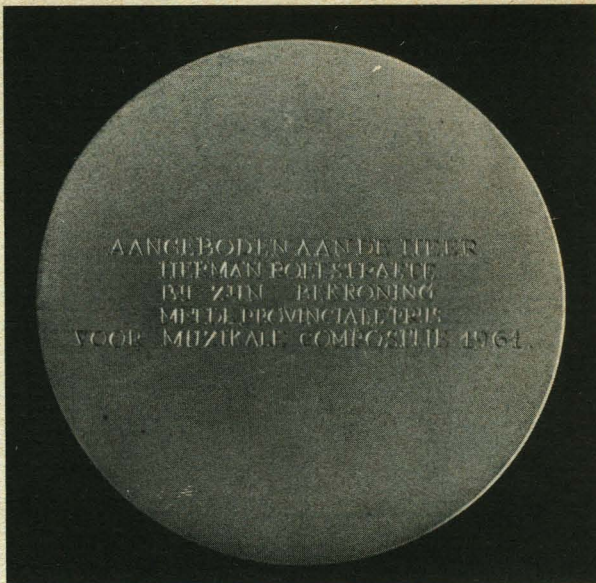
soliede structuur en een kontrastrijke stemming. De lineariteit komt vooral tot uiting in het eerste en derde deel dat dodekafonisch gebouwd is. De sfeer van het werk is zeer gevarieerd : na de gespannen atmosfeer van het eerste deel volgt een verstrooiend tweede deel met een meditatieve midden passage. Na het strenge derde deel vormt het vierde in rondovorm een speels dynamisch geheel dat op zijn beurt door een "misterioso" wordt afgewisseld. Het geheel eindigt met een rustig mediterend "larghetto religioso". Wat de structuur van het werk betreft komen reminiscenties terug uit verschillende periodes van de muziekgeschiedenis : er zijn de dodekafonische principes uit de XXe eeuw in het derde deel, de XVIIIe eeuwse rondovorm met refrein en varierend thema in het vierde deel en renaissance elementen in het slotgedeelte waar kanonvorm in omgekeerde kreeft wordt toegepast.

3) VIERDE SYMFONIE, OP. 82 (1971).

Deze tweedelige Symfonie is in streng toegepaste dodekafonische schrijfwijze met toepassing van klankclusters, met echter in de tweede beweging een abrupte onderbreking door twee volksliederen in strikt tonale barokstijl die na driedvoudige herhaling weer uiteenspatten naar de dodecafonie. Met deze structuur wil Herman Roelstraete het spel tussen ruimte (of oneindigheid) en begrenzing (of tijd) weergeven. De zogenaamde ruimte is dodekafonisch uitgewerkt in een orchesteratie die inderdaad enorme ruimtescheppende en wijdse klankeffecten weet te bereiken, en de begrenzing wordt voorgesteld door de binding aan de tonaliteit en de stijllimitatie van de 17^e eeuw.

4) VIA VITAE, OP. 99 (1973) voor viool, altviool, cello en piano.

Dit pianokwartet is een overweging over de bereikte leeftijd waar in de vier delen ook vier levensperiodes, niet beschrijvend, maar eerder filosofisch worden benaderd. Het eerste deel (Vreugden) is van een ritmisch frisse levensblijheid, polytonaal en gebouwd op twee thema's die na een doorwerking in omgekeerde volgorde herhaald worden. In het tweede deel (Ruimten) daarentegen overheerst een lyrische beschouwing in dialoogvorm tussen snaren en piano behandeld : terwijl in de ene groep de klank stagneert, brodeert de andere groep verder aan het thema. Het derde deel (Frenetiek) start in een obsederend hamerend ritme in unisono tot een grote climax die uitmondt in een nieuwe dialoog tussen de twee groepen waaruit een fugato resulteert die op zijn beurt na een hoogtepunt afbreekt in een laatste ritmische stuiptrekking. Volledig

Medaille (Ø 7,4 cm) op 12 mei 1962 tijdens een academische zitting in de Feestzaal van het Stadhuis te Izegem door gouverneur P. van Outryve d'Ydewalle overhandigd aan Herman Roelstraete ter gelegenheid van zijn bekroning in de provinciale wedstrijd voor compositie.

in contrast daarmee volgt in het vierde deel (Gepeinzen over het einde) een langzaam gedragen thema met meditatief karakter dat na door elk instrument afzonderlijk vanuit dezelfde cel te zijn uitgebouwd, uitvloeit in uiteindelijke berusting in de brede slotakkoorden.

BESLUIT

De verschillende stijlkenmerken zoals ze uit de hierboven besproken werken naar voren komen, hebben verschillende critici er toe gebracht het werk van Herman Roelstraete te vergelijken met dat van de rus D. Sjostakovitsch die ook heel graag de technische verworvenheden van het begin van onze eeuw verbindt met vormen uit klassiek en romantiek. Dat het werk van Herman Roelstraete waardering ondervindt getuigen enkele behaalde prijzen, de lijst met plaatopnamen en de vele uitvoeringen. Wat kompositieprijzen betreft vallen hier te vermelden : "Prix du public" in het "Concours international de composition musicale" ingericht in de Salle Gaveau te Parijs met Terzet op. 44 voor viool, altviool en cello (1961); en "Grote prijs voor musikale kompositie van de Provincie West-Vlaanderen" met Lichtbericht voor mensen, voor vierstemmig gemengd koor (1961).

Inzake uitvoeringen wordt Herman Roelstraete in West-Vlaanderen sterk gediend door koren als Die Boose, Scola Cantorum, De Kerels en Kortrijks Gemengd Koor die tal van zijn werken ten gehore brachten. Maar ook daarbuiten programmeerden verschillende ensembles zijn werken : Het Nationaal Orkest van België, de BRT-koren en orkesten, Het Belgisch Kamerorkest, Het Limburgs Symfonieorkest (Nederland), Het Brabants Kamerorkest (Nederland), Het Trio Costy, Het Beethoven trio, De Muziekkapel van de Gidsen, en andere. Ook solisten namen werk van Roelstraete op in hun repertorium : Frans Brouw, Naum Slusznj, Abel Matthys (pianisten), Chris Dubois en Kamiel D'Hooghe (organisten), Carlo Vanneste (viool), Hilde Tondeleir en Franz Mertens (zangers), enzovoort.

Daarenboven hebben BRT-Brussel en BRT-West-Vlaanderen in de loop der jaren heel wat werken van Herman Roelstraete uitgezonden en werden zijn komposities uitgevoerd in het buitenland, o.a. in verschillende steden in Nederland, Parijs, Münster.... en dank zij de BRT ook voor radiozenders in Noord- en Zuid-Amerika.

Van zijn uitgebreid oeuvre werden partituren gepubliceerd door onder andere Davidsfonds, Maurer Brussel, Schott Brussel, Metropolis Antwerpen, Patmos Antwerpen, De Monte Leuven, Van Rossum Utrecht, Culturele dienst der Prov. Oost-Vlaanderne, en andere.

VI. OPUSLIJST.

Wat hier volgt is een greep uit de lijst die thans 111 nummers omvatten.

1. ORKESTWERKEN

- Kleine triptiek op. 1, 1942
- Sinfonia brevis voor strijkorkest op. 21, 1953
- Zeer klassieke ouverture voor strijkorkest op. 24, 1954
- Sinfonia concertante voor positief en strijkers op. 36 Nr 1, 1957
- Sinfonia concertante voor trompet en strijkorkest op. 36 Nr 2, 1957
- Sinfonia piccolo voor blaas- en slaginstrumenten op. 36 Nr 3, 1959
- Symfonie in e op. 39, 1959
- Serenata per archi op. 41, 1964
- Zomerdivertimento voor houtblazerskwartet en strijkorkest op. 63, 1967
- Sinfonia voor houtblazerskwartet, vibrafoon en strijkork. op. 64, 1967
- Symfonie voor harmonieorkest op. 75, 1969
- Divertimento secondo op. 81, 1971
- Vierde symfonie op. 82, 1971

2. KAMERMUZIEK

- Sonatine in C voor viool en piano op. 6, 1948
- Sonate in C voor basuin en piano op. 11, 1950
- Sonatine in F voor trompet en piano op. 36 Nr 2, 1957
- Voorspel en Rondedans voor altviool op. 42, 1960
- Terzet in b voor viool, altviool en cello op. 44, 1961
- Octuor voor fluit, hobo, klarinet, fagot en vier strijk. op. 60, 1965
- Sonatina per violino e violoncello op. 67, 1967
- Partita Dorica voor beiaard op. 71, 1968
- Partita piccola voor hobo en piano op. 88, 1972
- Via Vitae, pianokwartet op. 99, 1973
- Sonatina Dorica voor gitaar op. 102, 1973

3. ORGELMUZIEK

- Sonate in b op. 13, 1951
- Preludium en fuga in F-lydisch op. 27, 1954
- Sonate II in e op. 50, 1964
- Sonata III op. 76, 1969
- Studies in barokstijl op. 79, 1969

- Praeludium en Passacaglia op. 84, 1971
- Drie Fantasias op. 95, 1972
- Tria Cantica op. 110, 1975

Verder : Vijfentwintig kleine stukjes voor orgel, drie
koraalvoorspelen, enz..

4. LIEDEREN

- Twee liederen voor hoge stem en piano op. 5, 1947-48
- Het aards bedrijf, liederencyclus voor tenor en piano
(Paul Devree) op. 19, 1951
- Kringloop, cyclus voor hoge stem en piano (E. Mattelaer) op. 85, 1971
- Overwegingen, middenstem en piano (J. Coryn) op. 90, 1972
- Eindgezangen, cyclus voor lage stem en piano
(E. Mattelaer) op. 91, 1972
- Nachtpand, cyclus voor mezzo en piano (Ria Scarphout) op. 92, 1972
- Voorbij de tuinen, cyclus voor mezzo en piano
(Ria Scarphout) op. 93, 1972

Verder : Lieder op teksten van I. Michiels, Fr. Meyland
Fr. Eykens, R. Defeyter, e.a.

5. ORATORIA

- De Caritate Christo voor sopraan, tweestemmig vrouwenkoor
en eenstemmig groot koor, Orffinstrumenten, vierhandig
klavier, sopraanblokfluiten, strijkers en orgel op. 54, 1963
- Kersthallel, oratorium voor alt, driestemmig mannen-
koor, instrumentaal ensemble (Albe) op. 48, 1963-66

6. RELIGIEUZE KOORMUZIEK

- Missa prima voor drie gelijke stemmen en orgel op. 20, Nr 1, 1942
- Missa in honorem Sancti Amandi voor twee gelijke stem-
men en orgel op. 9, 1948
- Missa recitata voor driestemmig mannenkoor op. 10, 1948
- Missa Salvatori voor drie gemengde stemmen en orgel op. 16, 1952
- Missa Quinta voor vier gemengde stemmen en orgel op. 33, 1956
- Missa de Sancta Magdalena voor vier gemengde stemmen op. 52, 1963
- Drie oud-nederlandse kerstliederen (3-stemmig gemengd) op. 72, 1968
- Cantiones Sacrae voor H. Schütz (4-6 stemmig) op. 86, 1972

- Missa Pia (4-stemmig + orgel) op. 87, 1972
- Missa de Beata Maria (4-stemmig) op. 100, 1973
- Missa Brevis (4-stemmig) op. 101, 1973
- Exodus (gemengd koor, kopers, slagwerk, orgel, piano) op. 103, 1973
- Drie Marialiedereren op. 106, 1974

Verder : Een twintigtal motetten, offertoria en geestelijke zangen voor alle mogelijke bezettingen.

7. PROFANE KOORMUZIEK

- Gezelletriptiek voor gemengd koor op. 8 Nr 3, 1949
- Van Pietje Putter en Herte Vrouwe voor mezzo, bariton, gemengd koor en piano (ook voor drie gelijke stemmen) op. 38, 1958
- Lichtbericht voor mensen voor gemengd koor op. 47, 1962
- Middeleeuwse triptiek voor driestemmig mannenkoor op. 49, 1962
- Paul-van-Ostaijentriptiek voor vierstemmig gemengd koor op. 55, 1963
- Lente (J. Coryn) vierstemmig gemengd koor. op. 83, 1971
- Oud-nederlandse liederen op. 104, 1974
- Geuzenliederen (gemengd koor) op. 108, 1975

Verder : Een zestigtal bewerkingen van oudvlaamse volkliedereren

VII. DISKOGRAPHIE.

- In Vlaanderen. Volksdansen en volksliederen in een bewerking van Herman Roelstraete, uitgevoerd door de volkskunstgroep "Die Boose" uit Izegem. Richesse du folklore Nr. 10 (Riviera 321.022 Parijs).
- Noëls de Flandre. Oostvlaamse kerstliederen in een bewerking van Herman Roelstraete, uitgevoerd door de volkskunstgroep "Die Boose" uit Izegem. Richesse du folklore Nr. 4 (Riviera 231.116 Parijs).
- "De kwaede stiefmoeder" voor mannenkoor, door Jeugdkoor der Normalschool te Torhout (Uitgave Norma, Torhout).
- "Posthume Hommage aan M. Weynandt" vokalise met pianobegeleiding. (Uitgave Pro Civitate - Gemeentekrediet).
- Ode aan Jozef Haydn voor beiaard, uit "Concert de carillon" door Ghislain Pouseele, Riviera (Parijs) 421.027 S.
- Nederlandse Paasmis, door het knapenkoor Ons Dorado, mannenkoor Scola Cantorum Cantemus Domino en Chris Dubois, orgel; De Wijngaard (Brugge)

- Lichtbericht voor mensen, door het Kortrijks Gemengd Koor; Cultura (Ministerie van Nederlandse Cultuur) 5075-V-2.
- Sonatina Dorica voor gitaar, uit "Hedendaagse gitaar" door Gonzalez Mohino; Duchesne (Luik) DD6057.
- Missa di Requiem en Magnificat van Fr. J. Krafft, door het Kortrijks Gemengd Koor onder leiding van Herman Roelstraete; Arion (Parijs) ARN 38247
- Drie avondkantieken voor orgel uit "Salve Sancta Parens", gregoriaans door de Scola Cantorum "Cantemus Domino" met orgeltussenspelen van en door H. Roelstraete verschenen in december 1975.

VIII. BIBLIOGRAFIE.

Verzamelwerken :

- H. Janssens : HR, in Algemene Muziekencyclopedie, deel 6. Antwerpen-Amsterdam 1963.
- H. Sabbe : HR, in Winkler Prins Encyclopedie voor Vlaanderen, deel 5. Brussel 1974
- M. Boereboom : Handboek van de Muziekgeschiedenis deel 4, p. 134. Antwerpen 1973.

Tijdschriften :

- Kamiel D'Hooghe : HR, in West-Vlaanderen, X° jg, 1961, p. 455-457 (Met bespreking van o.a. Sinfonia Brevis, Het Aards Bedrijf....)
- Jean Vanderschaeve : HR, in "Ten Mandere", II° jg, 1962, p.42-46.
- Hugo Heughebaert : HR, in "Harop", 1967, p. 131-138.
- Hendrik Willaert : HR vijftig, in "Gamma", 1975, Nr. 5 p. 190-193.
- Hendrik Willaert : HR vijftig, in "Oms Herfde", 1975, Nr. 5, voor de eerste keer verschenen op 25 oktober 1975, in de vorm van een CD-rom.

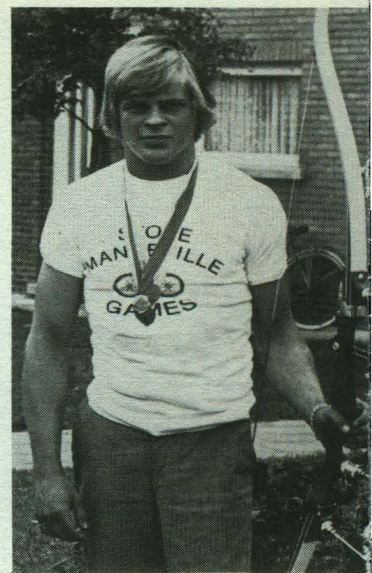
ACTUEELTJES NR. 33

*Nummers met een * verwijzen naar "Actueeltjes in beeld."*

857. Op 20 juni had te Emelgem de opening plaats van het 4e zomersalon. Het stads-
magistraat was er aanwezig alsmede de afgevaardigde van het NCMV. Het Salon
kende een verdiend succes.
858. De schoolfeesten kenden overal een flinke bijval. De Bosmolens deden het met
grote allures : ruim 400 kaarters, dichtbij de 200 "eters" een knalavond die
duurde tot vroeg in de morgen; 's zondags, 22 juni, een prachtprogramma van de
kinderen voor vader en moeder met daartussen nog een optreden van de Kon. Har-
monie van de Kongregatie ! Wie doet beter ?
- * 859. De Izegemse brandweer verbroederde met de Feuerwehr Steinfurt (Dl); Een negen-
tigtal gasten werden hartelijk ontvangen. Met hun Kapelle en de Kon. Stadsfan-
faren was er onmiddellijk goede geest en sfeer ! Een ontvangst ten stadhuize
hoorde bij dit gebeuren.
860. De centrale brug over spoor en kanaal vordert gestadig. De Korenmarkt is nu
(4.7.75) een echte bouwwerf. De standbeelden zijn verdwenen, het station schijnt
kleiner dan vroeger en de werken voor de grondvesten van de bruggevoet zijn
begonnen.
861. Vrijdag 4 juli werden ook op het Sport- en Recreatiecentrum 2 nieuwe aanwin-
sten ingewijd : een fontein die zorgt voor sprankelend leven en kleur en het
mini-golfterrein. Twee zeer geslaagde realisaties die een streling zijn voor
het oog.
862. Tijdens de gemeenteraadszitting van 11.7.75 werd voorzien in de benoeming van
2 nieuwe onderluitenanten bij de brandweer. Het werden de H. H. Stefaan Sey-
naeve en René Denolf.
863. Voor de 14e maal ging Statiekermis door. Waar gevreesd werd voor minder volk
wegens de brug-werken, kwam men bedrogen uit. Er was meer belangstelling dan
ooit en de Schoentjesworp vanuit de Elevator van de brandweer kende een tra-

ditioneel geworden bijval.

864. Zondag 10.8.75 kende Izegem nog eens een Ruitertornooi. Het werd een topper : 420 deelnemende ruiters. Voor Jozef Desimpel, 20 jaar actief ruiter en 15 jaar commandant van de Izegemse Rijvereniging was het een pracht dag. Voor de Izegemse ruiters werd het ook een prima beurt : 18 individuele prijzen op 25 deelnemende Izegemnaars w.o. Luk Willem die op 3 weken tweemaal goud en eenmaal zilver verwerf. Ook Martin Coucke veroverde goud.
865. Een niet alledaagse gebeurtenis voor Izegem was op zondag 10.8.75 de eremis opgedragen door de pasgewijde pater Jozef Folens, zoon van Albert en Lucienne Lioen. In dit gezin is hij de 2e priester.
866. Op donderdag 14 augustus overleed in onze stad dokter Remi Vandeputte, 72 jaar, chirurg en verloskundige aan onze St.-Jozefskliniek en aan de St.-Joriskliniek te Menen. Hij was de jongste uit een zeer groot, kristelijk, Vlaams gezin. Zelf was hij vader van dertien kinderen en telde 50 kleinkinderen.
867. Het stond nog niet in het Staatsblad, maar Izegem heeft een nieuwe politiecommissaris : de Hr. H. Timperman. Als oudste uit een gezin van 9 kinderen heeft de Hr. Timperman zich opgewerkt in het Izegems politiekorps tot waar hij nu gekomen is. Gestart in 1956 als pas aangeworven agent, was hij in 1960 reeds inspekteur van het politiekorps en sekretaris van de politierechtbank. In 1968 werd hij adjunct politiekommissaris, behaalde het brevet politieofficier, zowel in het Nederlands als in het Frans, werd gediplomeerde aan de school voor Bestuursrecht te Brugge en volgde kriminologie te Brussel. We wensen de Hr. H. Timperman verder een vruchtbare loopbaan.
868. De Izegemse Verbrandingsoven is klaar om te werken. Volksvertegenwoordiger Vankeirsbilck stak er op 25 augustus de brand in, dit voor de proefverbranding. Milieuhinder of -vervuiling bleek nergens te bespeuren. De 170 miljoen schijnen goed besteed.
869. In Aktueeltjes wordt als regel geen zilveren of gouden jubileum vermeld. Toch menen we, voor ons geslacht, te moeten aanhalen dat in de Kokelarestraat, met de kermis, dubbel gevierd werd ! Cyriel Devolder-Dhaenens Marie vierden hun Platina-bruifloft. Hij is 90 en zij 92 jaar. Wellicht het oudste koppel in ons land. Ze hadden zes kinderen, nog in leven, 12 kleinkinderen en 10 achterkleinkinderen. Daar zit 3 maal een viergeslacht bij !

1

2

3

1. STEINFURTHUR FREIWILLIGE FEUERWEHR bij haar bezoek bij de Izegemse Brandweer.
2. FILIP BARDOEL, wereldkampioen boogschieten bij de gehandikapt.
3. Het nieuw gebouw van het SOCIAAL BUREAU op de Burg. Vandenbogaerdelaan.
4. Het zangkoor van "DIE BOOSE" het kleinste van de deelnemende koren bij de huldiging van Herman Roelstraete.

- * 870. Zaterdag 6 september zal wel voor de inwoners van de Lindewijk en heel speciaal voor Filip Bardeel een hoogdag blijven. Dan immers werd Filip als wereldkampioen boogschieten bij de gehandicapten ten Stadhuisse gehuldigd. Filip behaalde deze titel, de vrucht van heel wat inspanning en doorzettingsvermogen, te Londen.
871. Het 15e Herfstmuziekfestival werd een muzikale driedaagse van groot formaat. Vrijdag 19.9.75 trad de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen op onder leiding van Kapitein Kapelmeester Yvon Duchene. Een buitengewoon hoogstaand evenement. Zaterdag, 20 september was het de beurt aan de Izegemse muziekmaatschappijen om een wandelconcert te geven en 's avonds in "Iso" voor een bomvolle zaal dreef de "Bill Bounders Big Band" de sfeer ten top. Tenslotte op zondag traden al de vroegere laureaten van de vorige herfstmuziekfestivals op. Daarna voerden ze gezamenlijk "Lustrum 3" uit, een mars speciaal gecomponeerd door de Hr Roland Cardon. Het weer, de deelnemers, de uitvoeringen, de opkomst, alles was een meevaller.
- * 872. De Izegemse Middenstand met zijn Sociaal Bureau heeft intrek genomen in zijn nieuwe bouw op de Burg. Vandenbogaerdelaan. Het is een volwaardig, comfortabel, modern en goed uitgerust geheel geworden. NCMV; CMBV; CRM en ziekenfonds Verbodering vinden er onderkomen, tevens is er een vergaderzaal en geeft men er lessen van beroepsopleiding-patronaat.
873. Izegem telt een kunstenaar, die, wat haar schildertalent betreft, zeer vruchtbaar is en de naam Izegem steeds verder uitdraagt : Mia Deprez. Wij zien hier een aankondiging voor Den Haag (Nl). Onze stadsgenote zal er exposeren van 16.1.76 tot 7.2 in de Kunstzaal Edison. Die expositie staat onder de bescherming van de Culturele Ambassadeur van België in Nederland en van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Wellicht komt het eens tot een "In de kijker" in Ten Mandere ! Mia stelde ook ten toon te Brussel bij Tamara Pfeiffer, te Antwerpen in de Galerij Standaard en samen met de Kunstenaars van het CVKK in de Haagse Kunstkring.
874. Ondertussen verstreek ook voor Izegem een "Culturele Maand". Buiten het Herfstmuziekfestival, gaven de Izegemse muziekmaatschappijen een Muzikale Carrousel ten beste in de zaal Iso, dit op 18.10.75. Een zoektocht, onder het motief "Onze Verenigingen" zette menigeen aan te voet of per fiets, een deel van de stad, onder de loupe te nemen. Alle Izegemse Zangkoren luisterden een mis op in één der Izegemse kerken, telken op een zaterdag of zondag tussen 21 september en 5

oktober. Stuk voor stuk hoogstaande prestaties. En nog was dit niet alles : op 16 en 17 oktober werd het gezegd en gedaan met een bloem : " Bloemenschikken" o.l.v. Mevr. Beernaert-Vynckier en daarbij sloot aan de uitslag van een foto- en diawedstrijd over onze stad. Het was een heerlijke maand met buitengewoon veel schoons.

875. Een figuur die Izegem tot ere strekt werd op 25.10.75 te Kortrijk in de bloemen gezet : directeur van de Stedelijke Muziekakademie : Herman Roelstraete. Ook Izegem zal dit doen met de nodige luister en niet minder enthoesiast dan de Sporenstad !
- * 876. 20.12.75 - Onder het motto "Herman Roelstraete VIJFTIG" werd de directeur van de Stedelijke Muziekakademie gehuldigd door tal van vrienden en sympatisanten in het auditorium in de Kruisstraat. Gaven hun medewerking "De Kerels", het St.-Gregoriuskoor, de volkskunstgroep "Die Boose", de Scola Cantorum "Cantemus Domino" alsook Hans Mannes, cello en Luc Goosen, piano. Roos Calmeyn zorgde voor de presentatie. Deze hulde werd georganiseerd door de Izegemse koren onder leiding van de heer Herman Debacker.
877. 20.12.75 - Te Brugge werd het boek gepresenteerd van E.H. Jos. GELDHOF (° Izegem) "Pelgrims, dulle lieden en vondelingen te Brugge 1275 - 1975" Dit boek van 355 blz. en formaat 27,5 cm X 20 cm werd geschreven in opdracht van de congregatie van de Zusters van de Bermhertigheid Jesu, ter gelegenheid van het zevende eeuwfeest van de stichting van het St.-Juliaansgasthuis te Brugge.
878. Op 21.12.75 werd te Ieper van dezelfde schrijver, E. H. J. Geldhof, pastoor van Meetkerke, het eerste deel gepresenteerd van zijn driedelig oorlogsdagboek over Ieper (1914 - 1918).

SNIPPERS NR. 15

A. Vandromme

120. Rond 1880 werkte het werkvolk, in onze streek, meest in hun woonplaats of in aanpalende gemeenten. Dit procent ging tot 82 %. Minder dan 20 % gingen op het vreemde werken. In het Kortrijkse gingen in diezelfde periode 40 % op 't vreemde werken.

Uit "Losse nota's - J. G. Meetkerke. Katerne 108

121. KAPEL TEN ABEELE. (Roeselaarsestraat)

In de XVIe eeuw stond er een ruime kapel op de wijk ABEELE. Ze was toegewijd aan O. L. Vrouw van Smarten en er werd er mis in gelezen. Op 23 augustus 1566 werd deze kapel door de voorbijrukkende geuzebende, die Roeselare optrok, fel beschadigd. Ze bleef in staat van verval tot in 1608, toen pastoor Van Hamme deze kapel deed herstellen. Bij processiën naar de SCHARDAUWKAPEL stapte men nadien nog op naar de KAPELLE TEN ABEELE om er de mis bij te wonen. Zij werd op 25 juli 1810 om haar bouwvalligheid afgebroken en door een kleine kapel vervangen. Op Pinksteravond, 31 mei 1879 verdween ook deze kapel voor goed. Het veertigurengebed werd in 1834 ingesteld om de misbruiken op de wijk Abeele in de Pinksterdagen enigszins te milderen.

Cfr. : IZEGEM, VROEGER EN NU. p. 232

122. "Voor 't kruis is begraven Jo^r Aybert Vanhuerne, Rid/derheere van Schiervelde, enz./f^sJo^r Aybert/I R oud burgemeester van vrij en etca, overleden X Xbre/1800. Oud 79 jaer 11 maenden en 10 dagen./

Piis manibus Margaritae Emmanuelis Charles/Dominae de Puyenbeke, Pecques, Nieuwenhove etca/ Praenot Dm Aegidii Gulⁱ S R I Equitis/dictorum Toparchie/ et Nob^{is} Dom^{ae} Carolie Dansaert/ Filiae et uxoris/ Praen^{is} Dm Ayberti Jon Augustini/ VANHUERNE/ Top^{ie} de Schiervelde, Ayshove, Bunneghem, Ede/walle, sGravenwalle, etc./

Defunctae 3 non : Jan CI) I) CC L XXX II (11 jan. 1782)

ac in hac collegiata sepultae

Jos Ant. Ayb. Idesb. Van Huerne

Haeres unicus

Matri carissimae

H.M.P.C. (Puto : Hoc Monumentum Pietatis Construxit.)

CI) I) CC XCI

D.A.I. - Slossefonds : I/ 48

122. Uit de rekeningen van de stad Tielt - 21 maart 1494 - 8 maart 1496.

Gillis de Breemont, messagier, van dat hij den XVIJ^{en} in december XCV (1495) ghesonden was te Ghendt met lettren van der wet an Martin Vanden

Bundert van iij daghen te

xx p

x daghen comt

xxx si p

Deselve messagier van dat hij ghesonden heeft ghesijn te Muelebeke bij wijlen mer Janne Machefoing dae hooghbaillie van Thielt

Item ooc te Deynze bij den commissarissen uit de wet vermakende

Item ende tYseghem bij dher Pieter Vanden Broucke, pbre, over al van iij daghen

xxx si p

D.A.I. - Slossefonds : I/49

Eeclo 1501 :

Men stelde voor het eerst de kerk in goede staet, enz, enz. men benoemde eenen orgelist, die hier sedert jaren ontbrak, zekeren Pieter Vanden Broucke van Iseghem, die door de stad bezoldigd werd.

Nota's medegedeeld door de heer Aug. Van Acker, stadssecretaris van Eeklo aan E. H. L. Slosse

D.A.I. - Slossefonds : I/ 49

UIT DE OUDE DOOS

BEKENDE PERSONEN VAN DE BRANDWEER - GARDE CIVIQUE 1895.

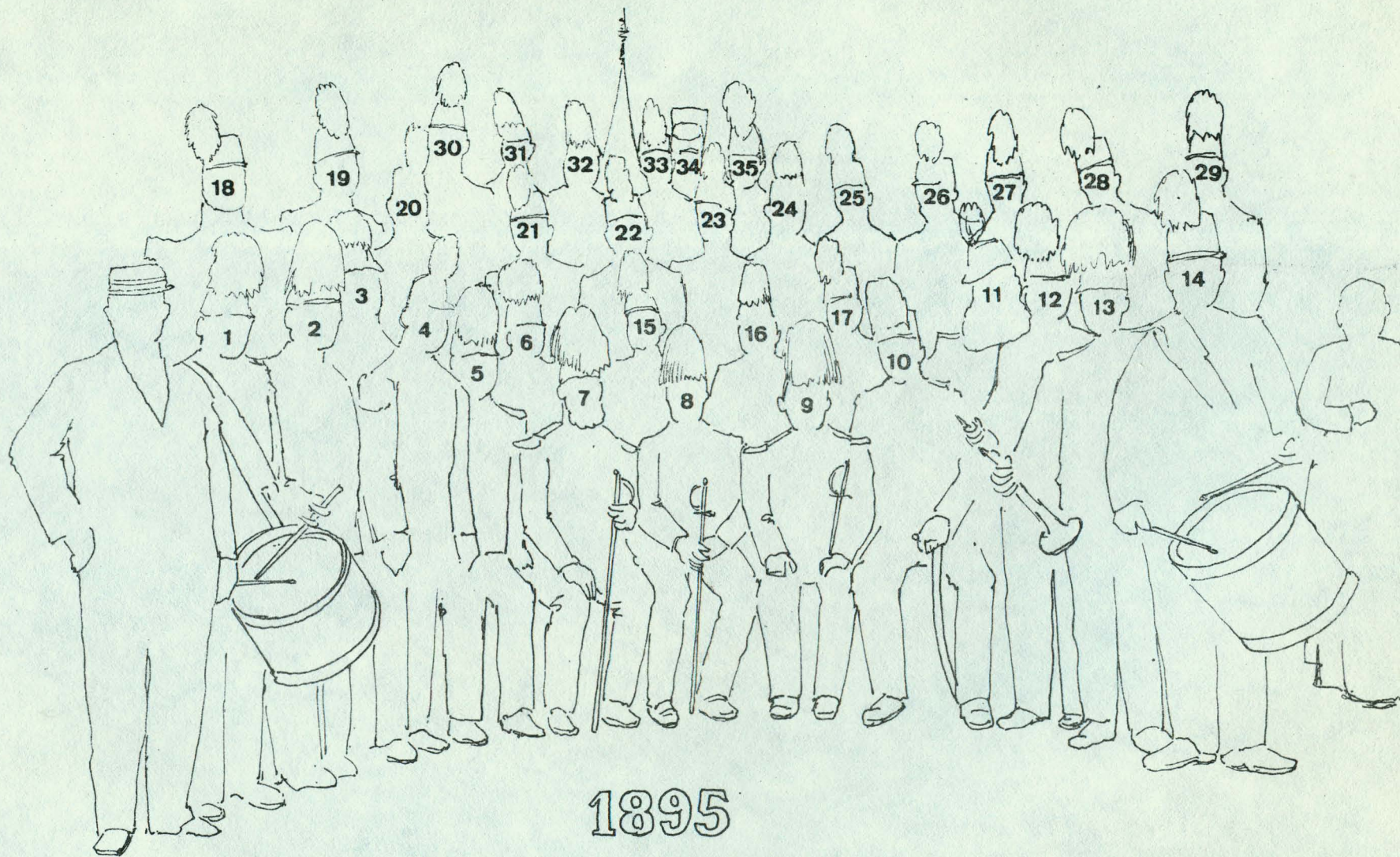
1. Florentin BLONDEEL
2. Camiel MAES
3. Louis VERBRUGGE
6. Pierre VANDOORNE
10. Victor VANBESIEN
11. Cyriel SCHELPE
12. Cyriel NEIRYNCK
13. Joseph DEMUYNCK
15. Pierre VANDOORNE
16. Jules DEWULF
17. Henri DENYS
20. Adolf KIPS
25. Lambert DEVIJVERE
33. Jan KIPS

Wij danken hier in het bijzonder de heer Marcel NULJTENS, commandant van de Stedelijke Brandweer, die ons die bovenstaande lijst bezorgde.

Personen die eventueel nog andere namen kennen, zouden ons een groot genoegen doen, deze aan de redactie mede te delen, om op die manier de namen voor de toekomst te bewaren.

POMPIERS - GARDE - CIVIQUE IN 1895.

1895